

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

Cestovní ruch v Kazachstánu a jeho další perspektivy

Ingkar Mildat

© 2023 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Ingkar Mildat

Podnikání a administrativa

Název práce

Cestovní ruch v Kazachstánu a jeho další perspektivy

Název anglicky

Tourism in Kazakhstan and its other perspectives

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je analyzovat situaci v cestovním ruchu Republiky Kazachstán spolu s jeho základními tendencemi. Dalším cílem je zmapovat potenciál turistických zdrojů této země v mezinárodním měřítku a posoudit další perspektivy rozvoje cestovního ruchu v kazašských podmínkách. Teoretické poznatky vyústí v praktické části práce k sestavení vlastního turistického programu po Republice Kazachstán pro zahraniční účastníky.

Metodika

Výběr a studium relevantní odborné literatury. Základním zdrojem číselných údajů budou statistické ročenky a statistické databáze OSN a přidružených organizací (UNWTO, UNCTAD, World Bank apod.). Zároveň budou využity také statistické přehledy Republiky Kazachstán. Při sestavování turistického programu bude zohledněn rovněž vlastní terénní výzkum. V různé míře budou využity metody analýzy, syntézy a komparace.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

cestovní ruch, Republika Kazachstán, ekonomika, turismus, dopravní infrastruktura

Doporučené zdroje informací

INDROVÁ, J. Cestovní ruch, Praha: Oeconomica, 2009, ISBN 978-80-245-1569-4

Kazakhstan.travel [online]. Dostupné z: <https://kazakhstan.travel>

MALÁ, V. Základy cestovního ruchu, Praha: Oeconomica, 2002, ISBN 80-245-0439-1

Minister of National Economy of the Republic of Kazakhstan [online]. Dostupné z: <https://www.stat.gov.kz>

National company: Kazakh tourism[online]. Dostupné z: <http://qaztourism.kz>

THE MINISTRY OF CULTURE AND SPORT OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN [online]. Dostupné z:

https://mks.gov.kz/eng/informery/komitety/komitet_industrii_turizma/

The World Bank, International tourism, number of arrivals, přístupné:

<https://data.worldbank.org/indicator/ST.INT.ARVL>

UNWTO, International Tourism Highlights, 2020 Edition, Madrid: UNWTO, 2021. ISBN 978-92-844-2245-6

UNWTO World Tourism Barometer, přístupné:

<https://www.unwto.org/unwto-world-tourism-barometer-data>

ZELENKA, J. – PÁSKOVÁ, M. Výkladový slovník cestovního ruchu. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR,

2002. ISBN 80-239-0152-4

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Zbyněk Kuna, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 21. 11. 2022

prof. Ing. Lukáš Čechura, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 29. 11. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubr, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 14. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Cestovní ruch v Kazachstánu a jeho další perspektivy" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.03.2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu práce Ing. Zbyněk Kuna, Ph.D. za jeho loajalitu a trpělivost, zájem a vstřícnost, důvěru a podporu. A také svým přátelům a rodině za to, že mi v tomto těžkém období věřili.

Cestovní ruch v Kazachstánu a jeho další perspektivy

Abstrakt

Tato bakalářská práce se věnuje pojmu cestovní ruch a jeho perspektivy. Zaměřuje se konkrétně na zemi Kazachstán a vývoj cestovního ruchu právě v rámci daného státu. V teoretické části byl popsán význam, rozdělení a zdůrazněny formy cestovního ruchu. Dále byla popsána historie, geografie a ekonomická charakteristika Republiky Kazachstán.

V praktické části práce byla sestavena trasa pobytu pro turisty na 14 dní. Itinerář byl sestaven tak, aby turistům představil Kazachstán nákladově efektivním způsobem.

Na závěr byly popsány problémy rozvoje cestovního ruchu v zemi a shrnuty všechny práce.

Klíčová slova: Cestovní ruch, Republika Kazachstán, ekonomika, turismus, dopravní infrastruktura, rozvoj, doprava, ubytování, turistické cíle, turistická trasa, mezinárodní turismus.

Tourism in Kazakhstan and its other perspectives

Abstract

This bachelor's thesis focuses on the concept of tourism and its perspectives. It focuses specifically on the country of Kazakhstan and the development of tourism within that country. In the theoretical part, the meaning, division and highlighted forms of tourism were described. Furthermore, the history, geography and economic characteristics of the Republic of Kazakhstan were described.

In the final part of the thesis, an itinerary for tourists for 14 days was drawn up. The itinerary was designed to introduce Kazakhstan to tourists in a cost-effective way.

Finally, the problems of tourism development in the country were described and all the work was summarized.

Keywords: Tourism, Republic of Kazakhstan, economy, tourism, transport infrastructure, development, transport, accommodation, tourist destinations, tourist route, international tourism.

Obsah

1	Úvod	10
2	Cíl práce a metodika	12
2.1	Cíl práce	12
2.2	Metodika	12
3	Cestovní ruch a jeho význam	13
3.1	Definování cestovního ruchu	13
3.2	Podmínky a faktory cestovního ruchu	14
3.3	Cestovní ruch dle převažující motivace účasti na cestovním ruchu	16
3.3.1	Rekreační cestovní ruch	16
3.3.2	Kulturní poznávací cestovní ruch.....	17
3.3.3	Cestovní ruch s náboženskou orientací	17
3.3.4	Cestovní ruch se společenskými motivy	17
3.3.5	Zdravotně orientovaný cestovní ruch.....	17
3.3.6	Cestovní ruch orientovaný na poznání přírodního prostředí	17
3.3.7	Cestovní ruch s profesními motivy	18
3.4	Cestovní ruch dle místa realizace	19
3.5	Turista v rámci cestovního ruchu.....	20
4	Kazachstán	21
4.1	Historie Kazachstánu.....	21
4.2	Kazachstán před získáním samostatnosti	23
4.3	Geografie Kazachstánu.....	24
4.4	Politické prostředí.....	25
4.5	Obyvatelstvo	26
4.6	Ekonomická charakteristika	27
4.6	Hlavní překážky rozvoje.....	31
5	Cestovní ruch v Kazachstánu.....	32
5.1	Statistiky cestovního ruchu.....	32

5.2	Doprava.....	36
5.2.1	Letecká doprava	36
5.2.2	Silniční doprava	38
5.2.3	Železniční doprava.....	39
5.2.4	Přístavní infrastruktura	41
5.3	Významné turistické oblasti	42
5.3.1	Zailijský Alatau	42
5.3.2	Jezero Kaindy	43
5.3.3	Kaňon Čaryn	43
5.3.4	Kosmodrom Bajkonur	44
5.4	Možnosti a problémy budoucího rozvoje	44
5.5	Mezinárodní spolupráce	47
6	<i>Návrh vlastní turistické trasy na území Kazachstánu</i>	48
6.1	Doklady pro vstup do Republiky Kazachstán.....	49
6.2	Itinerář cesty	49
6.3	Kalkulace výletu do Kazachstánu podle naplánované trasy	55
7	<i>Závěr.....</i>	60
8	<i>Seznam použitých zdrojů</i>	63
9	<i>Seznam obrázků, grafů.....</i>	67
10	<i>Seznam tabulek.....</i>	67
11	<i>Seznam grafů.....</i>	68

1 Úvod

Tato práce se zabývá cestovním ruchem v Republice Kazachstán, který je prozatím méně rozvinutý, ale tato země skrývá jistě velký potenciál pro rozvoj turismu. Tato země byla zvolena autorkou z důvodu autorčina původu, a tudíž možnosti využít vlastních zkušeností i informací přímo z kazachstánských zdrojů.

Na základě literární rešerše a rešerše aktuálních informací z elektronických zdrojů byla vytvořena teoretická část. Nejdříve se práce věnuje cestovnímu ruchu, jeho definici, různým druhům cestovního ruchu a také i samotnému turistovi v rámci tohoto odvětví.

V další kapitole bude přiblížena Republika Kazachstán, včetně historického vývoje, který byl velmi členitý. Velmi důležitou kapitolou je nejen historie, která napovídá o tom, kolik historických památek je možno v zemi navštívit, ale také geografie. Kazachstánské území je velmi rozmanité a vedle historických památek je zde i mnoho památek přírodních. Nebude opomenuta ani politická situace země, která je pro turismus velmi důležitá, a to zejména po protestech v roce 2022. v rámci této kapitoly bude zmíněna i situace ekonomická a také hlavní překážky rozvoje země jako celku.

Následující čtvrtá kapitola se již zaměřuje konkrétně na cestovní ruch na území Kazachstánu. Pro přiblížení situace jsou nejdříve uvedeny statistiky cestovního ruchu. Statistiky se budou věnovat jak příjezdovému cestovnímu ruchu, ale i výjezdovému. Počítá se samozřejmě s dopadem pandemie Covid 19 na tyto statistiky, tudíž že po roce 2019 přijde veliký propad obou typů turismu. V rámci cestovního ruchu je potřeba věnovat pozornost i dopravní infrastruktuře. I ta bude součástí práce, a to se zaměřením na různé způsoby dopravy do země i po Republice Kazachstán. Následně bude vybráno několik turisticky zajímavých míst, které budou podrobně popsány, a to včetně obrazové dokumentace. Budou vybrány nejzajímavější památky, které budou rozmanité (historické, kulturní i přírodní). Otázkou bude i budoucí rozvoj cestovního ruchu a jak ho dostat na úroveň před pandemií, a samozřejmě i výše.

Stěžejní částí práce je návrh turistické cesty do Republiky Kazachstán. Tento návrh bude zahrnovat nejen návrh cesty a zajímavostí, které navštívit. Bude naplánována doprava během celého pobytu. Dále také doporučeno ubytování v hotelech, hostelech i apartmánech. Budou doporučena i vhodná místa ke stravování. Vše bude rozplánováno do detailu i s časovým harmonogramem. V potaz bude bráno i počasí a náročnost jednotlivých výletů. V neposlední řadě bude celá cesta i vyčíslena finančně.

Cílem této práce je navrhnout turisticky atraktivní cestu do Republiky Kazachstán pro průměrného turistu, a to včetně dopravy, ubytování, stravování i časového harmonogramu a finančního rozpočtu. Jedná se o plán, který bude využitelný i ve skutečnosti s cílem poznat komplexně celou zemi. K plánování budou využity vlastní zkušenosti autorky, doporučení lokálních obyvatel, ale také internetové zdroje přímo z Republiky Kazachstán.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je analyzovat situaci v cestovním ruchu Republiky Kazachstán spolu s jeho základními tendencemi. Dalším cílem je zmapovat potenciál turistických zdrojů této země v mezinárodním měřítku a posoudit další perspektivy rozvoje cestovního ruchu v kazašských podmínkách. Teoretické poznatky vyústí v praktické části práce k sestavení vlastního turistického programu po Republice Kazachstán pro zahraniční účastníky.

2.2 Metodika

Výběr a studium relevantní odborné literatury. Základním zdrojem číselných údajů byly statistické ročenky a statistické databáze OSN a přidružených organizací (UNWTO, UNCTAD, World Bank apod.). Zároveň byly využity také statistické přehledy Republiky Kazachstán. Při sestavování turistického programu byl zohledněn rovněž vlastní terénní výzkum. V různé míře byly využity metody analýzy, syntézy a komparace.

3 Cestovní ruch a jeho význam

3.1 Definování cestovního ruchu

Termín "cestovní ruch" (tourisme, z tour) v překladu z francouzštiny znamená "procházka", "výlet", "cestování".

Cestovní ruch je definován jako dočasné výjezdy (cestování) osob do jiné země nebo lokality jiné, než je místo trvalého pobytu, a to na dobu od 24 hodin až po 6 měsíců v rámci jednoho kalendářního roku nebo s alespoň jedním přenocováním v oblasti zábavy, zdraví, sportu, vzdělávací, náboženské a jiné účely, aniž by se zapojovaly do aktivit placených z místního zdroje (Palatková, 2014).

Cestovní ruch poskytuje příležitost seznámit se s kulturou jiných zemí a regionů, uspokojuje zvědavost člověka, obohacuje jej duchovně, zlepšuje jeho fyzické zdraví a přispívá k rozvoji jedince. Umožňuje spojit relaxaci s učením se novým věcem.

V důsledku celosvětové pandemie COVID-19 utrpělo odvětví cestovního ruchu ztráty. Navzdory tomu statistiky ukazují, že v roce 2021 začalo toto odvětví ožívat. Podle statistik Světové rady cestovního ruchu (WTTC) z roku 2022, která zahrnuje 185 zemí a 26 regionů světa, vykazuje cestovní ruch kladné tempo oživení.

Pokud se podíváme na situaci v cestovním ruchu před pandemií a po ní, před pandemií patřil cestovní ruch k nejvýznamnějším odvětvím na světě, co se týče počtu pracovních míst. V roce 2019 se toto odvětví podílelo na vzniku každého čtvrtého nového pracovního místa na světě, což představuje 10,3 % všech pracovních míst. Přibližně stejný podíl měl cestovní ruch i na celosvětovém HDP (9,6 bilionu USD) (UNWTO, online, 2022). Kromě toho celosvětové odhady výdajů zahraničních turistů v roce 2019 dosáhly 1,8 bilionu dolarů. To opět dokazuje, že cestovní ruch zahrnuje mnoho aspektů lidského života, a stal se tak globálním fenoménem (Šauer et al., 2015).

I přes oživení turismu a cestovního ruchu v roce 2021, kvůli vzniku nového poddruhu koronaviru Omikron, byly země z bezpečnostních důvodů nuceny k hraničním omezením, což také přispělo ke zpomalení v této části. Statistiky Světové organizace cestovního ruchu ukazují, že i s těmito omezeními se HDP zvýšil o 1 bilion USD a dosáhl 5,8 bilionu dolarů a podíl tohoto sektoru na celé ekonomice se zvýšil z 5,3 % v roce 2020 na 6,1 % v roce 2021. U pracovních míst, která byla výrazně snížena, došlo k jejich nárůstu o 6,7 %, tj. e. pro 18,2 milionu pracovních míst (UNWTO, online, 2022).

Podle statistických předpokladů se v období 2022 až 2032 očekává nárůst HDP cestovního ruchu a cestování o 5,8 % ročně. A také není vyloučeno, že v nadcházejících

desetiletích tento sektor vytvoří téměř 126 milionů nových pracovních míst. (Mezinárodní doporučení o statistikách cestovního ruchu, 2016, Organizace spojených národů)

Cestovní ruchu, jak se vyvíjel, byla přiřazována různá pojetí svého výkladu. Za důležitá jsou však považována následující kritéria:

- Změna místa

V tomto případě jde o cestu, která se provádí na místo mimo obvyklé prostředí. Turisté však zároveň nejsou osobami, které podnikají každodenní cesty mezi domovem a místem práce nebo studiem, a to z toho důvodu, že takové cesty nepřekračují jejich obvyklé prostředí.

- Pobývání mimo trvalého či dlouhodobého bydliště

Hlavní podmínkou tohoto kritéria je, že místem pobytu nemůže být místo trvalého nebo dlouhodobého pobytu. Navíc by místo pobytu nemělo být spojeno s pracovní činností (mzdou). A tento aspekt se bere v úvahu z toho důvodu, že chování osoby zabývající se pracovní činností se bude výrazně lišit od chování turisty, a proto nebude možné klasifikovat tento druh cesty jako cestovní ruch.

Další podmínkou je, že cestující nemohou zůstat na místě, které navštíví po dobu 12 měsíců po sobě jdoucích nebo déle. Důvodem je, že z hlediska cestovního ruchu bude tato osoba považována za migranta nebo za osoby s trvalým pobytem, a proto nemůže být nazývána turistou.

- Odměna ze zdroje v navštíveném místě.

Myšlenka posledního kritéria je, že hlavním účelem cesty by neměla být činnost placená ze zdroje v navštíveném místě. Pokud je osoba vstupující do jakékoli země placena na úkor zdroje této země, nebude tato osoba považována za turistu daného místa.

Všechna tato tři kritéria jsou základem definice cestovního ruchu. Zároveň však nejsou vyloučeny další kategorie pohybujících se lidí, u nichž jsou uvedená kritéria nedostatečná. Patří mezi ně uprchlíci, vězni, tranzitní cestující, kteří formálně nevstoupili do země, a osoby, které tyto skupiny doprovázejí (Kuskov a Džaladian, 2008, s.10–11).

3.2 Podmínky a faktory cestovního ruchu

Množina různých objektů, jako jsou socioekonomické, politické, přírodně-geografické, kulturně-historické atd., je vnitřní nebo vnější možností organizace cestovního ruchu. Navzdory těmto rozdělením však samotná organizace cestovního ruchu odkazuje na vnější faktory. A samotnou klasifikaci moderního cestovního ruchu z hlediska forem a typů je obtížné vyčlenit v jeho nejčistší formě.

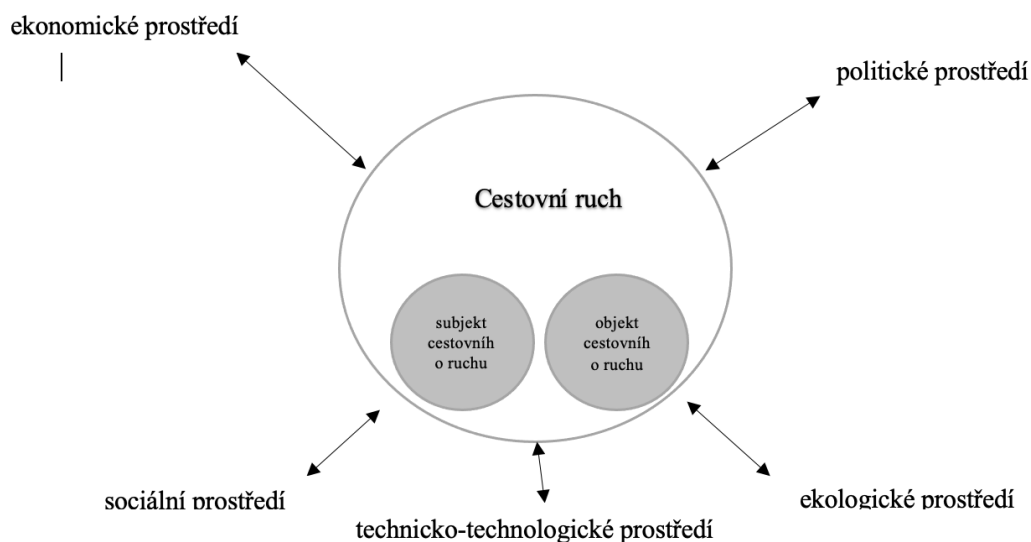
Cestovní ruch je klasifikován podle těchto ukazatelů: (Reiterman, 2007)

- podle účelu a obsahu (může být i víceúčelový); způsoby dopravy (kůň, okružní plavba atd.);
- podle délky trvání. Individuální a skupinová turistika může být krátkodobá i dlouhodobá;
- podle věkových charakteristik a zdravotního stavu;
- podle úrovně duchovního rozvoje osobního vkusu a orientace;
- o finančním zabezpečení cestovní kanceláře a jejích zákazníků.

Většina domácích a zejména zahraničních odborníků definuje cestovní ruch z hlediska systémového přístupu (obr. č.1).

Švýcarský vědec K. Kaspar ve svých vědeckých pracích psal, že systém cestovního ruchu je založen na dvou podsystémech: podsystému cestovního ruchu (turista jako spotřebitel služeb cestovního ruchu) a objektu cestovního ruchu, skládajícího se ze tří prvků – regionu cestovního ruchu, cestovního ruchu, podniků a organizace cestovního ruchu.

Obrázek 1 Cestovní ruch jako systém (C. Kaspar, 1995)

Zdroj: Vlastní zpracování, Heskové a kol.(2006), 2022

3.3 Cestovní ruch dle převažující motivace účasti na cestovním ruchu

Pokud mluvíme o klasických verzích cestovního ruchu, pak je obecně uznáno pouze šest cílů a podle nich se toto odvětví odlišuje od cestování (Světová organizace cestovního ruchu): (Kuskov a Džaladian, 2008, s.13)

- rekreační cestovní ruch (obnova duševních a fyzických sil člověka, stejně jako léčba);
- kulturní poznávací cestovní ruch (zlepšení a prohloubení znalostí o podstatě přírodních jevů, minulosti a současnosti lidstva, historii a kultuře jiných zemí a národů);
- léčení (zlepšení zdravotního stavu: koupele, masáže, relaxační programy, pitné kúry, diety);
- odborně-obchodní (služební cesty, účast na konferencích, kongresech, seminářích, výměna zkušeností, odborná vzdělávání);
- cestovní ruch s náboženskou orientací (poutní, kultovní, kulturní a historické pro studium náboženství a kultů);
- host a nostalgický (návštěva příbuzných, místa historického bydliště);

Klasifikace cestovního ruchu podle účelu, nebo čehokoli jiného, je důvodem pro jeho rozdělení na typy. Klasifikace jednotlivých typů může vycházet z motivů a účelu cestujícího.

S ohledem na účely se cestovní ruch dělí na:

- rekreační cestovní ruch
- kulturní poznávací cestovní ruch
- cestovní ruch s náboženskou orientací
- cestovní ruch se společenskými motivy
- zdravotní orientovaný cestovní ruch
- cestovní ruch orientovaný na poznání přírodního prostředí
- cestovní ruch s profesními motivy (Šaruněnko, 2014).

3.3.1 Rekreační cestovní ruch

Tento typ je krátkodobý nebo delší odpočinek. Účelem tohoto typu dovolené je fyzické nebo psychické zotavení jedince a jeho těla. Do této skupiny patří také lázeňská dovolená, která využívá přírodních vlastností daného místa.

Rekreační cestovní ruch neznamena pouze pasivní rekreaci, ale je obvykle spojen s aktivním pobytem v přírodě a uplatnění řady sportů, her, zájmů, koníčků, zábav, včetně zahrádkaření, houbaření atd. Specifickým typem rekreační turistiky je také chataření a chalupaření (Jindrová a kol., 2009, s.18).

3.3.2 Kulturní poznávací cestovní ruch

Cílem tohoto typu cestovního ruchu je poznání cizí kultury pro turisty. Kulturní turistika zahrnuje návštěvu historických, kulturních nebo zeměpisných zajímavostí.

3.3.3 Cestovní ruch s náboženskou orientací

Cílem tohoto typu turistiky je návštěva posvátných míst. Může se jednat o návštěvu církevních historických památek nebo akcí s programem.

3.3.4 Cestovní ruch se společenskými motivy

Motivem pro tento typ cestovního ruchu je setkávání mezi lidmi, návštěva rodiny nebo přátel a účast na společenských akcích.

Do tohoto typu cestovního ruchu bývá často zařazována i klubová turistika (klubový cestovní ruch), představující účast na cestovním ruchu vědomě utvořených skupin lidí, které spojují společné zájmy a záliby, případně obdobný styl trávení volného času (klubové vesnice či jiná klubová rekreační střediska) (Jindrová a kol., 2009, str 19).

3.3.5 Zdravotně orientovaný cestovní ruch

Je zaměřen na rehabilitaci nebo léčbu různých onemocnění. Turisté se ubytovávají v různých sanatoriích nebo jiných centrech se zdravotnickým prostředím. Důležitým cílem této turistiky je obnovení zdraví turistů.

3.3.6 Cestovní ruch orientovaný na poznání přírodního prostředí

Tento termín vymyslel mexický ekonom Hector Ceballos-Lascurain. Ekoturistika podle něj spojuje cestování s úctou k přírodě, a umožňuje tak studovat exempláře rostlin a zvířat a vyzývá k jejich ochraně.

Ekoturistika je turistika v místech, kde příroda zůstala relativně nedotčená člověkem. Tyto výlety seznamují turisty s ekosystémy těchto míst. Je to také způsob, jak chránit tyto oblasti před lidským vlivem prostřednictvím jejich využití pro cestovní ruch.

3.3.7 Cestovní ruch s profesními motivy

Tento cestovní ruch se týká pouze odborných činností. Označuje se také zkratkou MICE = meeting + incentive + congress + exhibition. Tento typ zahrnuje také následující typy:

a) **Obchodní cestovní ruch**

Obchodní cestovní ruch zahrnuje účast na kongresech, výstavách a podobných akcích. Jedná se o výměnu odborných nebo vědeckých informací.

Cestovní ruch veletrhů a výstav je spíše místem navazování obchodních vztahů a prodeje a nákupu různého zboží.

b) **Incentivní cestovní ruch**

Tento druh je jinak znám jako "teambuilding". Jedná se o cestovní ruch, jehož cílem je udržovat dobrou náladu a vztahy mezi zaměstnanci stejné společnosti nebo skupiny se stejnými zájmy. Může to být buď odměna pro zaměstnance, nebo dovolená s kolegy. Tento typ cestovního ruchu neznamena nic konkrétního, jde spíše o podporu týmů pro jejich další produktivitu (Šaruněnko, 2014).

V poslední době se cestovní ruch s dobrodružnými motivy vyčleňuje v samostatný typ cestovního ruchu. Mnoho lidí v rámci účasti na cestovním ruchu vyhledává prioritně takové aktivity, které jsou spojeny s nebezpečím nebo otestováním svých fyzických a morálních vlastností v boji s přírodou (Indrová a kol., 2009, s.20).

K dispozici je také sportovní turistika, prostředek tělesné výchovy, který posiluje, rozvíjí a utužuje zdraví.

Přesto odborníci z UNWTO vyvinuli obecně uznávaný standard pro klasifikaci účelů cestování turistů. Z nichž hlavní byly identifikovány: (Kuskov a Džaladian, 2008, s.13)

- volný čas a rekreace;
- obchodní a profesní cíle;
- návštěva přátel a příbuzných; ~ ošetření;
- náboženské a poutní;
- jiné účely (například tranzit);

Rekreace je rozšířenou reprodukcí lidských sil (fyzických, intelektuálních a emocionálních).

Někteří vědci také rekreaci uznávají jako období či čas, díky kterému člověk získává sílu, nebo jako akci, která je zaměřena na zotavení.

Alternativně může tento pohled představovat přístup, který přihlíží k turistovi, libovolného času i místa. Samotná rekreace slouží jako základ pro udržení produktu cestovního ruchu.

Na základě této představy definují cestovní ruch Ch. Mill a A. M. Morrison, „*Cestovní ruch je ideální pro trávení volného času, ale ne každý volný čas je ideální pro cestovní ruch. Cestovní ruch je rekreace, ale ne každá rekreace je cestovní ruch. Cestovní ruch je cestování, ale ne každé cestování je cestovní ruch.*“

3.4 Cestovní ruch dle místa realizace

Cestovní ruch je založen na využívání místních turistických zdrojů, které dané oblasti či státu přináší důchod. Cestovní ruch se v závislosti na složkách služeb a kategoriích obsluhovaného obyvatelstva dělí na domácí a mezinárodní.

Domácí neboli národní cestovní ruch, je cestování obyvatel dané země po vlastní zemi. Bohužel tato forma cestovního ruchu, přestože má vliv na hospodářský rozvoj, nepřináší do země tvrdou měnu. Domácí cestovní ruch může mít vliv na přerozdělování příjmů mezi regiony země. Domácí cestovní ruch má své vlastní podmínky pro rozvoj. Jednou z nich je existence nezbytných a ekonomicky životaschopných prostředků pro hostování turistů. Další nezbytnou podmínkou je dobře rozvinutá domácí infrastruktura země (doprava, silnice atd.).

Mezinárodní cestovní ruch je dnes jedním z nejrychleji rostoucích odvětví. Mezinárodní cestovní ruch označuje účast na turismu, kdy dochází k překročení hranice národního státu. Návštěvník v mezinárodním turismu je osoba, která cestuje do jiné země, než v níž má své trvalé bydliště, na dobu nepřekračující jeden rok (Palatková, 2014, s.11).

Mezinárodní cestovní ruch se dělí na dvě další části: příjezdový cestovní ruch a výjezdový cestovní ruch.

Příjezdový cestovní ruch, známý také jako aktivní cestovní ruch, je cestování turistů v rámci země, ve které nemají trvalé bydliště. Pro hostitelskou zemi může být tento typ cestovního ruchu vývozem služeb (Jindrová a kol., 2009). Světová organizace cestovního ruchu definuje příjezdový cestovní ruch vzhledem k tomu, že jeho příjmy se do hostitelské země dostávají v cizí měně.

Výjezdový cestovní ruch, známý také jako pasivní cestovní ruch, spočívá v cestování do jiné země nebo regionu (Jindrová a kol., 2009). Výjezdový cestovní ruch doprovází vývoz finančních prostředků ze země, a proto dostal název pasivní cestovní ruch.

Tranzitní cestovní ruch je situace, kdy cestovatel překročí hranice, aby se dostal do cílové destinace.

Celní formality byly zjednodušeny vytvořením Evropské unie, konkrétně Schengenské dohody.

3.5 Turista v rámci cestovního ruchu

Klíčovou postavou cestovního ruchu je turista. Vystupuje jako spotřebitel turistického produktu nebo služby (zájezdu), pro jeho kvalitní službu se tvoří a funguje tzv. turistický průmysl (Ryglová, 2003).

Cestovní ruch není jen cestování a rekreace, ale také velmi důležité odvětví ekonomiky. Odvětví tvoří společnosti, jejichž služeb využívají různé cestovní kanceláře, které je následně využívají k prezentaci lákavého produktu spotřebitelům. Odvětví cestovního ruchu rovněž podporuje příliv finančních prostředků do země. Kromě toho, že přináší příjmy podnikům v cestovním ruchu, zvyšuje také poptávku po potravinách a různých službách (doprava, hotely, komunikace, obchod a stravování, výroba suvenýrů atd.). Služba turistům je zdrojem příjmů pro místní obyvatelstvo (Bogdanov et al., 2021).

Podle doporučení UNWTO (Světová organizace cestovního ruchu) následující cestovatelé nepatří do kategorie turistů a nejsou zohledněni ve statistice cestovního ruchu: (unwto, online, 2022)

- osoby cestující ve svém obvyklém prostředí (osoby, které pravidelně cestují mezi domovem, zaměstnáním nebo školou, přeshraniční pracovníci);
- osoby měnící své bydliště (dlouhodobí migranti, jejichž plánovaný pobyt v navštíveném místě nebo zemi přesahuje 12 měsíců; osoby stěhující se do nového bydliště v rámci země);
- osoby bez trvalého pobytu (nomádi, tuláci, uprchlíci);
- osoby cestující do míst placené činnosti (dočasní migranti, jejichž plánovaný pobyt v navštíveném místě nebo zemi je 12 měsíců nebo méně; sezónní pracovníci; lektoři; umělci; vychovatelky);
- další osoby tradičně nezahrnuté do statistiky cestovního ruchu (tranzitní cestující při nelegálním vstupu do hostitelské země; vojenský personál při přesunu na místo výkonu služby a zpět, jakož i na manévrech; konzulární úředníci a diplomaté a jejich doprovod).

4 Kazachstán

4.1 Historie Kazachstánu

Podle historických pramenů bylo území Kazachstánu osídleno lidmi i během paleolitu.

Na území stepního pásma Střední Asie se v prvních stoletích 1. tisíciletí před naším letopočtem začala rozmáhat kočovná kultura zvaná Sakové (příslušníci podskupiny íránských nomádských kmenů Skytů), jejíž předměty kulturního dědictví přežily dodnes. Převažovaly předměty pro domácnost a dekorace nalezené v mohylách na území Kazachstánu. Nalezené předměty byly vyrobeny ve „zvířecím stylu“ z bronzu a zlata. Zvláštní význam pro historiky má hrobka tzv. „Zlatého muže“, kterou našli archeologové ve městě Issyk, ležícím nedaleko bývalé metropole Almaty.

Starořecký historik Hérodotos o této kultuře napsal: *„Mezi všemi nám známými národy mají pouze Skythové jedno, ale nejdůležitější umění pro lidský život. Spočívá v tom, že žádnému nepříteli, který zaútočil na jejich zemi, nedovolí uniknout; a nikdo je nemůže předběhnout, pokud to sami nedovolí. Jak takový národ nemůže být neporazitelný a nedobytný?“* (Hérodotos, Mishchenko, 1887-1888).

Následující století vznikla na území moderní republiky Kazachstán Hunská říše. Tento stát měl zase významný dopad na geopolitickou mapu světa té doby. Mimochodem, právě kvůli jejich nájezdům museli Číňané postavit Velkou zeď.

Tyto kmeny jsou považovány za předky Turků. Ve 3. století př. n. l. - 4. století n. l. byly velké rozlohy Střední Asie od jihu Mongolska až po Kaspické moře osídleny různými kmeny. Jedním z nich byli Hunové. Samotný název kmene pochází z řeky Orchon.

Právě v tomto období byla populární tzv. Velká hedvábná cesta. Spousta tkanin, skleněných výrobků se přepravovalo touto cestou z Číny do Byzance a zpět. Paralelně, Buchará, Samarkand, Taškent, Merva, Kašgar, Suyaba, Kucha a Turfan nabíraly nových obyvatelů. Hedvábná cesta vedla přes velkou část Kazachstánu, a proto tam probíhala i islamizace lidí (Temirgaliev, 2012).

Po Hunech nastoupily turkicky mluvící kmeny, které vytvořily kaganáty (velké státy). Hunové se rozkládali od Žlutého po Černé moře. Díky své kultuře se karavanseráje objevily ve Střední Asii, tehdy na území Kazachstánu (Temirgaliev, 2012).

Kazachstán se může pochlubit jedním z velkých dědictví té doby – městskou architekturou. Jedná se o její památky – mauzolea Arystan Baba, velkého súfijského Chodža Ahmed Jasaví (Turkestán) a Aisha Bibi (Taraz), které se dochovaly dodnes a dodnes jsou

předmětem zájmu všech návštěvníků turistů, ale i obyvatel samotné země. Navíc v té době byla vynalezena jurta, ideální pro život nomádů (kupolovité, snadno rozebíratelné přenosné obydlí z dřevěných mříží a plsti).

V roce 1221 mongolské kmeny pod vedením Čingischána dobyly Střední Asii. Mongolská invaze měla významný vliv na historii kazašského národa. Mongolské dobytí území Kazachstánu zásadně změnilo historii kraje. Jižní země a Sedmířící se staly součástí říše. S Mongoly se v Kazachstánu objevily kmeny Mangutů (historici tvrdí, že jde o mongolskou rasu). Došlo ke krveprolití mezi etnickými skupinami. Invaze Mongolů na území Kazachstánu měla negativní dopad na rozvoj kraje. Zemřely tisíce etnických obyvatel, zpomalil se rozvoj kultury a ekonomiky. Regiony Mongolské říše neustále bojovaly za svobodu. Kazaši vytvořili samostatný chanát o dvě století později.

Obečně platí, že období od 5. do 8. století má velký význam pro dějiny kazašského národa. Proto Kazašské a další Turkické kmeny poprvé vstupují do historické arény pod svými vlastními jmény, probíhá zde aktivní proces formování moderních jazyků a etnických skupin. Část obyvatel Kazachstánu přijímá světové náboženské systémy, křesťanství, buddhismus a především islám. Poprvé je turkický jazyk přeložen do arabského písma a velká literární díla se objevují v jazycích národů Kazachstánu. V tomto období byly položeny ty základy, které určovaly celou následující historii kazašské republiky (Kozybajev, 2013, s.23).

V polovině 15.století začaly vznikat první kazašské chanáty a již v první polovině 16. století vznikl jednotný národ. V překladu ze starověkého turkického jazyka "Kazach" znamená „svobodný, nezávislý“. Za vlády chána Taukeho byl ve státě klid díky zavedeným řadám zákonů. Jak napsal ruský badatel 19. století I. Kraft: „*Vymezil území mezi klany a stanovil postup pro jejich použití*“. Zvýšila se bojeschopnost lidových milicí. Vznikl Starší žus z kmenů jižního a jihovýchodního Kazachstánu, ze střední části je Střední žus, poslední Mladší žus pochází ze západní části.

Vnitřní jednota jim umožnila uchránit své rozsáhlé území před invazí cizích dobyvatelů. Na severu zabírali Kazaši území až po ruské město Tara (Omská oblast) a na jihu až po Taškent, od Žajku (Ural) na západě a Středního Irtyše na východě. Nedaleko dolního úseku Volhy se kočovali také někteří Kazaši, kterým Kazaši odedávna říkali "Jedil" (Yedil) (Kabuldinov a Kajypbajeva, 2012, s.6).

4.2 Kazachstán před získáním samostatnosti

V první polovině 19. století se většina Kazachů začala přecházet k usdlému způsobu života, začala se více zabývat zemědělstvím, což se vysvětluje tím, že Kazachům odebrali rozlehlou úrodnou půdu ruští rolníci, kteří se přestěhovali z vnitrozemí Ruska. Ekonomika Kazachstánu se stále více začleňovala do sféry hospodářské činnosti Ruska. Na území Kazachstánu se rychle vytvořila a rozvinula četná průmyslová odvětví, doprava, obchod. Vznikla národní dělnická třída (Kabuldinov a Kajypbajeva, 2012, s.221).

V roce 1917 byla v Kazachstánu posílena sovětská moc. Po první světové válce a občanské válce bylo hospodářství země zničeno. V letech 1920-1921 byl v zemi hladomor kvůli úhynu dobytka v zimě a bez úrody v létě. Až koncem dvacátých let 20. století se toto odvětví vrátilo do normálu. Kazašská autonomní republika v roce 1936 byla vyčleněna z Ruské SFSR a stala se samostatnou federální republikou v rámci bývalého Sovětského svazu, a to pod názvem Kazašská sovětská socialistická republika.

Začal rychlý rozvoj hospodářství Kazachstánu s cílem vyřešit problém ekonomické zaostalosti. Následně již v roce 1941 se objem průmyslové výroby výrazně zvýšil ve srovnání s rokem 1931 až 8krát.

Již ve třicátých letech 20. století se Kazachstán stal regionem s velkým a různorodým průmyslem díky možnostem koncentrace zdrojů pro realizaci velkých ekonomických projektů (Kozybajev, 2013, str.66).

Současně vzniklo asi tisíc významných průmyslových podniků a desítky tisíc kilometrů železnic a silnic.

Kazachstán se stal velkým producentem přírodních surovin, především uhlí a ropy, a rozvinula se také výroba barevných a železných kovů. Kromě toho se rozvíjelo zemědělství, především obilnářství, a chov dobytka. Podle statistických údajů za rok 1991 se v Kazachstánu vyrábí se světového objemu 70 % olova, zinku, titanu, hořčíku, cínu, 90 % fosforu a chromu, přes 60 % stříbra a molybdenu. Kazachstán se tak stal významným producentem obilovin (Abuseitova, 2011).

Přes to všechno však Kazaši zažívali v sovětské éře těžké časy. Na vině byly zejména metody používané svazem, konkrétně "socialistická industrializace", která vedla k mnoha tragédiím. Nakonec ve 30. letech 20. století nastal hladomor, kvůli kterému část Kazachů uprchla se svými stády do Číny a sousedních středoasijských zemí. A pak, v letech 1931-1934 zemřelo na četné nemoci a hladomor asi půl milionu lidí, tedy více než 40 % etnické skupiny.

Krise postihla Kazachstán i v hospodářské a sociálně-politické oblasti. V polovině 70. a 80. let 20. století systém Sovětského svazu výrazně zpomalil rozvoj ekonomiky i sociální sféry republiky.

Od poloviny 70. let 20. století došlo k prudkému snížení tempa hospodářského růstu, což se negativně projevilo i v sociální sféře a životní úrovni obyvatel.

Tempo růstu kleslo na úroveň hospodářské stagnace a ekonomika se přiblížila předkrizové hranici. Jedenáctý pětiletý plán nebyl naplněn žádným ukazatelem. V historii státního pětiletého plánování se jednalo o první případ celkového selhání plánu (Kozybajev, 2013, s.64).

Po rozpadu SSSR došlo v roce 1991 k výraznému poklesu výroby v průmyslové části, což vedlo ke zvýšení míry nezaměstnanosti. Míra nezaměstnanosti dosáhla svého maxima v roce 1999, kdy činila 20 %. Při řešení tohoto problému vláda pomohla svým občanům podporou zahraničních investic a zavedením tržních ekonomických reforem. V důsledku toho se do roku 2021 snížila na 5 % (kapital.kz, online, 2022).

4.3 Geografie Kazachstánu

Kazachstán se nachází na rozhraní dvou kontinentů – Evropy a Asie, mezi 45 a 87 stupni východní délky a 40 a 55 stupni severní šířky. Geografický střed euroasijského subkontinentu se nachází přesně v Kazachstánu – v epicentru bývalého Semipalatinského jaderného polygonu. Kazachstán zaujímá plochu 2724,9 tisíc km² a rozprostírá se na východ od Kaspického moře až po pohoří Altaj, od podhůří Tien Shan na jihu a jihovýchodě až po Západosibiřské nížiny na severu.

Délka jeho území od západu na východ přesahuje 3000 km, od jihu k severu - 1700 km. Kazachstán zaujímá deváté místo na světě, pokud jde o rozlohu, kterou zabírá, jinými slovy patří mezi deset největších států světa podle území - po Rusku, Kanadě, Číně, Spojených státech, Brazílii, Austrálii, Indii a Argentině. Na území Kazachstánu by se současně vešlo sedm největších evropských států jako Francie, Španělsko, Švédsko, Německo, Finsko, Itálie a Velká Británie nebo takové asijské státy jako Pákistán, Turecko, Irák, Japonsko a Vietnam dohromady. Pouze to může dosvědčit obrovský potenciál této oblasti světa.

Na východě, severu a severozápadě hraničí Kazachstán s Ruskem (délka hranice je 6477 km), na jihu – se státy Střední Asie – Uzbekistánem (2300 km), Kyrgyzstánem (980 km) a Turkmenistánem (380 km) a na jihovýchodě s Čínou (1460 km). Celková délka hranic

Kazachstánu je téměř 12,2 tisíc km, z toho 600 km podél Kaspického moře na západě (Usikov et al., 2019, s.8).

Území Kazachstánu, které zaujímalo střední geografickou polohu mezi Evropou a Asií, téměř ve stejné vzdálenosti od oceánů, bylo ve historických dobách dějištěm obchodních a politických vazeb a nyní hraje důležitou roli jako spojnice mezi Evropou, Střední Asií a rychle se rozvíjejícím asijsko-pacifickým regionem.

Kazachstán se nachází ve středu Euroasijské pevniny, v téměř stejné vzdálenosti od Atlantského a Tichého oceánu a je také výrazně vzdálený od Indického oceánu. Takto hluboké pevninské umístění do značné míry určuje jeho přírodní podmínky. (Usikov et al., 2019, s.37).

Pokud mluvíme o přírodních zdrojích této země, tak v současné době je v zemi identifikováno 99 ze 110 prvků periodické tabulky, 70 bylo prozkoumáno, ale bohužel pouze 60 z celé tabulky je získáváno a vyrobeno pro použití. Ale i přes to je Kazachstán považován za jednu z nejbohatších zemí na základě množství ropy, plynu, titanu, hořčíku, cínu, uranu, zlata a dalších neželezných kovů.

V celosvětovém měřítku je již nyní Kazachstán největším producentem wolframu a svými zásobami je na prvním místě na světě, na druhém místě v zásobách rud chromu a fosforu, na čtvrtém místě v zásobách olova a molybdenu, na osmém místě v celkových zásobách železné rudy po Brazílii, Austrálii, Kanadě, USA, Indii, Rusku a Ukrajině (informburo, online, 2022).

4.4 Politické prostředí

Podle Ústavy Republiky Kazachstán (RK) je kazaština státním jazykem. Ruština se oficiálně používá ve státních institucích a na místních úřadech.

Tenge (odvozeno od slova "tamga", příjmení turkicko-mongolských národů) je oficiální měnou Republiky Kazachstán. Na konci ledna 2023 je směnný kurz 1 tenge za dolar přibližně 0,0022 USD.

V souvislosti s aktuální politickou situací ve světě, se představitelé Kazachstánu rozhodli nabídnout Evropské unii 30 kritických surovin ze seznamu EU 2020. Jak naznačuje samotný seznam, Evropa potřebuje suroviny jako beryllium, tantal nebo niob. Předseda vlády na nedávné konferenci COP27 v Egyptě, slíbil, že dokument vytvoří podmínky pro navázání finanční a technologické spolupráce mezi Kazachstánem a průmyslovými aliancemi Evropské unie. Podle náměstka ministra průmyslu a rozvoje infrastruktury je Kazachstán z hlediska

potenciálu pro těžbu a export kritických surovin čtvrtý na světě a v oblasti hliníku patří do první desítky (the astana times, online, 2022).

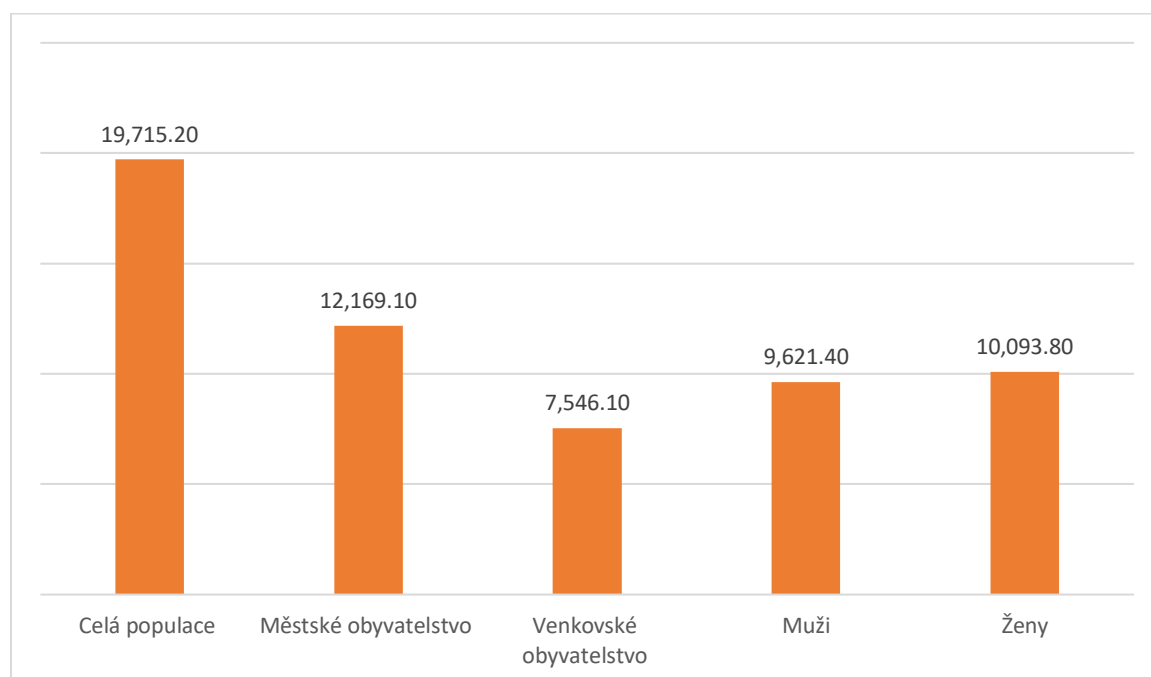
Světová organizace cestovního ruchu je specializovaná agentura OSN (Organizace spojených národů) která je odpovědná za rozvoj cestovního ruchu jako způsobu podpory socioekonomického rozvoje, zachování kulturního a přírodního dědictví a posílení míru a přátelství mezi národy. V roce 1993 se k ní připojil Kazachstán a v posledních letech navázal s touto strukturou nejužší kontakty. Kazachstán se stal členem mnoha komisí a pracovních skupin UNWTO a od roku 2007 - členem jejího nejvyššího orgánu – Výkonné rady.

4.5 Obyvatelstvo

Navzdory obrovskému území státu, s hustotou osídlení 7,2 obyvatel na 1 km², se tato republika vyznačuje řídkým osídlením.

Podle statistik Republiky Kazachstán počet obyvatel země k 1. listopadu 2022 činil 19,7152 milionu lidí (countrymeters.info,online,2023). Oproti předchozím statistikám na začátku roku 2022 se počet obyvatel zvýšil o 212 tisíc lidí, tedy o 1,1 procenta.

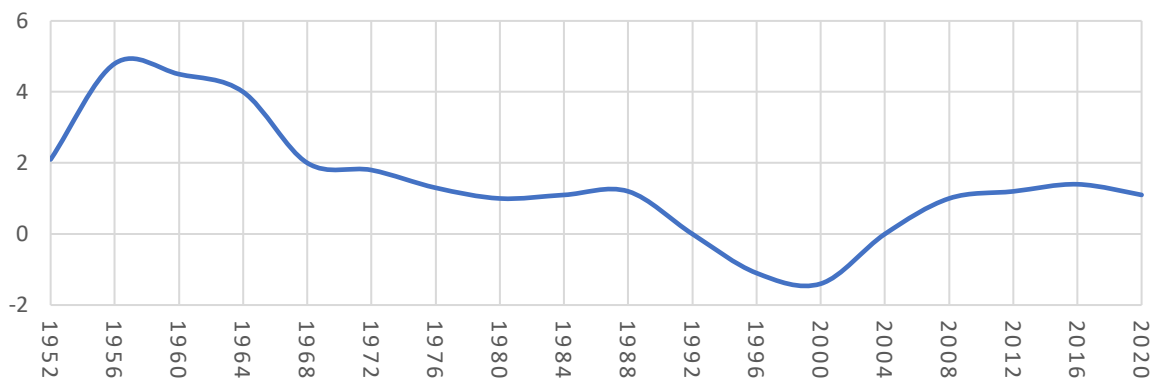
Graf 1 Počet obyvatel k 1. listopadu 2022 (v tisících)

Zdroj: Tengrinews, online, 2022

Za předpokladu, že statistický ukazatel zahraniční migrace bude na úrovni předchozího roku, existuje možnost, že se v budoucnu počet obyvatel země změní až o 36 185 osob. Jinými slovy, celkový počet lidí, kteří vstupují na území Republiky Kazachstán s dlouhodobým pobytem, tedy imigranti, převýší počet lidí, kteří naopak opustí zemi (emigranti).

Graf 2 Růst obyvatelstva 1952-2022 v %

Zdroj: Countrymeters.info, online, 2022

Z výše uvedeného počtu obyvatel Kazaši tvoří jen 48 %, zatímco etnických Rusů je 34 %. Podle expremiéra Kazachstánu statistiky pro rok 2021 uvádějí že z hlediska etnické struktury žije v Kazachstánu cca 9,5 milionu etnických Kazachů

Rusové se zase ve značném počtu přestěhovali do Kazachstánu ze středního Ruska, z Povolží, a ještě větší počet se přestěhoval již ve 30. a 50. až 60. letech ze SSSR, aby zde vytvořili průmyslovou základnu.

Kromě těchto dvou hlavních etnických skupin žije v republice nejméně 120 dalších národností, z toho 800 tisíc Ukrajinců, 500 tisíc Němců, 400 tisíc Uzbeků a více než 300 tisíc Tatarů.

Navíc obyvatelé měst a sídel městského typu tvoří 56 %, 44 % jsou obyvatelé venkova.

4.6 Ekonomická charakteristika

Od získání nezávislosti v roce 1991 prošla kazašská společnost a ekonomika hlubokými změnami. Na počátku nového století vystřídala léta nestability a recese období rychlého hospodářského růstu. Po krátké, ale těžké krizi v letech 2008-2009 se země poměrně rychle vzpamatovala a od té doby se rozvíjí pomaleji, ale vyváženěji. Kazachstán navíc posílil svou přítomnost na mezinárodní scéně.

Stát vytvořil vlastní ekonomické instituce a ihned po získání nezávislosti zahájil přechod od příkazového hospodářství k tržní ekonomice. Následná destabilizace hospodářské

situace vedla v letech 1992-1994 k hluboké recesi a hyperinflaci. V letech 1990 až 1995 klesl HDP o 36 % a v roce 1992 byla zaznamenána rekordní míra inflace ve výši 3 060 %. Během oživení zasáhly zemi důsledky ruské finanční krize z roku 1998. V 90. letech 20. století ztratila země v důsledku vážných hospodářských otřesů 1,6 milionu pracovních míst (OECD, 2019, s.5).

Od roku 2000 rostla kazašská ekonomika rychlým tempem. Podle údajů za období 2000-2013 dosáhla průměrná míra růstu 8 % ročně. K tomuto růstu přispělo především odvětví ropy a zemního plynu, neboť ceny se v té době držely na významné úrovni. V období rychlého hospodářského rozvoje Kazachstánu výrazně klesla míra chudoby ze 47 % na 2 % obyvatel a počet nezaměstnaných se v roce 2013 snížil na 5 %. (OECD, online, 2019)

Inflace v Kazachstánu dosáhla svého maxima v roce 2021. Takto vysoká byla inflace naposledy v roce 2016. Kvůli vysoké míře inflace byla zpřísněna měnová politika.

V roce 2022 mělo dojít k oživení ekonomiky a dosažení úrovně růstu HDP 3,6 %, ale úroveň HDP je stále nižší než v roce 2019.

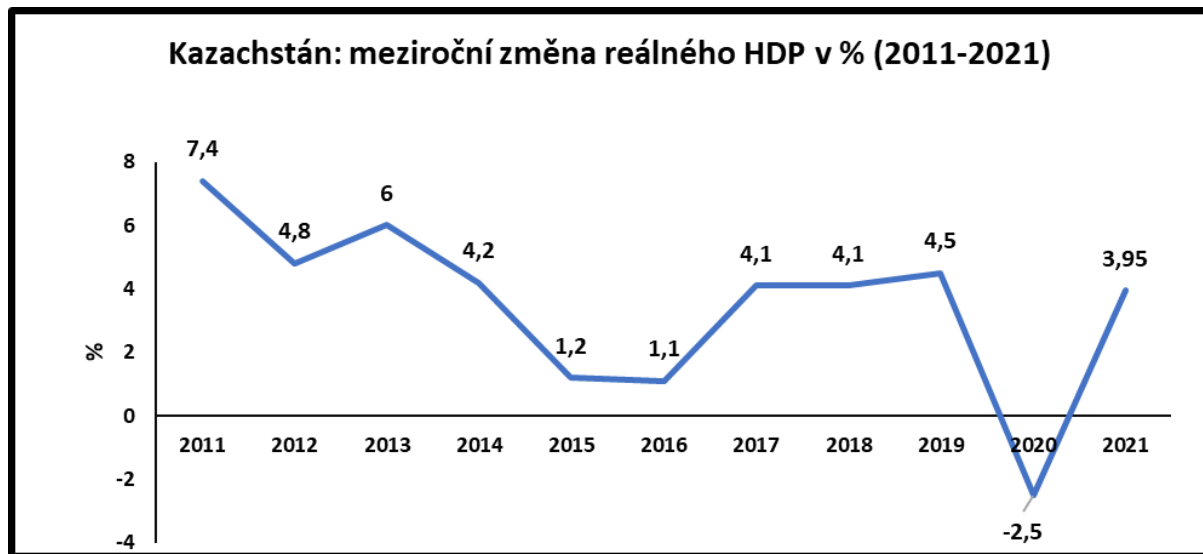
V lednu 2022 došlo k události, která vešla do kazašské historie jako "krvavý leden" (Qandy Qantar). Důvodem byla nespokojenost obyvatelstva s rostoucími cenami plynu, která následně přerostla v protivládní protesty po celém Kazachstánu, přičemž pokojné demonstrace přerostly v nepokoje (bbc news, online, 2023).

Lednové protesty posílily odhodlání úřadů prosadit určité změny. Narušení způsobené válkou na Ukrajině posílilo úsilí o diverzifikaci obchodních a logistických tras. Kazachstán musí posílit hospodářskou soutěž a lidský kapitál a zlepšit výkonnost veřejného sektoru a státních podniků. Země musí také zahájit reformy v oblasti cen uhlí a energie, posílit sociální ochranu a investovat do přizpůsobení se změně klimatu (World Bank, 2022, s.1).

V první polovině roku 2022 se obchodní bilance zlepšila díky vyšším cenám ropy, plynu a kovů, což vedlo k výraznému nárůstu kazašského exportu.

Byla zpřísněna měnová politika, vláda schválila nižší ceny základních potravin a legislativně zakázala zvyšování cen pohonných hmot a veřejných služeb. Co se týče směnných kurzů, situace nevypadá dobře. Kurz tenge vůči dolaru klesl o 10 %. Diskontní sazba v červenci 2022 činila 14,5 %. V roce 2022 se jednalo o čtvrté zvýšení, které vedlo k výraznému nárůstu intervencí na devizovém trhu. Ve srovnání s rokem 2021 se devizové rezervy snížily o 4,8 %, ale zůstaly na přijatelné úrovni.

Obrázek 2 Kazachstán: meziroční změna reálného HDP v % (2011-2021)

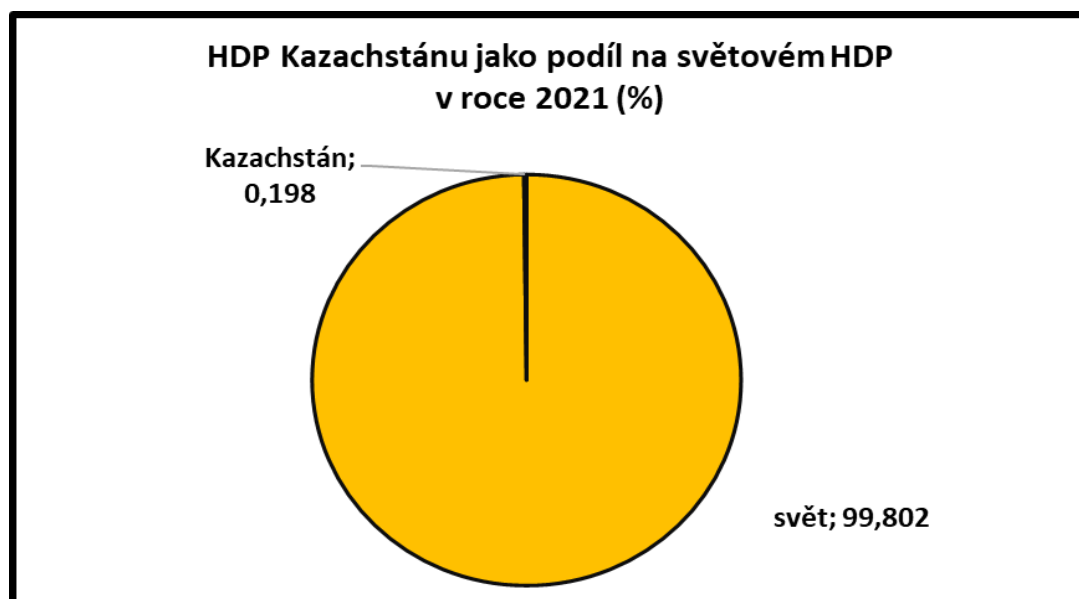
Zdroj: vlastní zpracování podle databáze UNCTDSTAT

Kazašská ekonomika měla v některých letech silný růst, avšak s výkyvy, které odražely měnící se ceny surovin na světových trzích. Propad v roce 2020 souvisel s celosvětovou pandemií Covid-19. Podle předběžných údajů v roce 2022 byl zaznamenán meziroční růst reálného HDP o 3,6 %.

Dnes se očekává, že růst HDP v letech 2023-2024 zrychlí na 3,5 až 4,0 %, k čemuž přispěje další ropa z projektu rozšíření Tengizu (World Bank, 2022, s.2).

Z hlediska objemu HDP, který v roce 2021 činil 190 722 milionů USD, je Kazachstán na 55. místě na světě. Podíl na světovém HDP v roce 2021 byl 0,198 %.

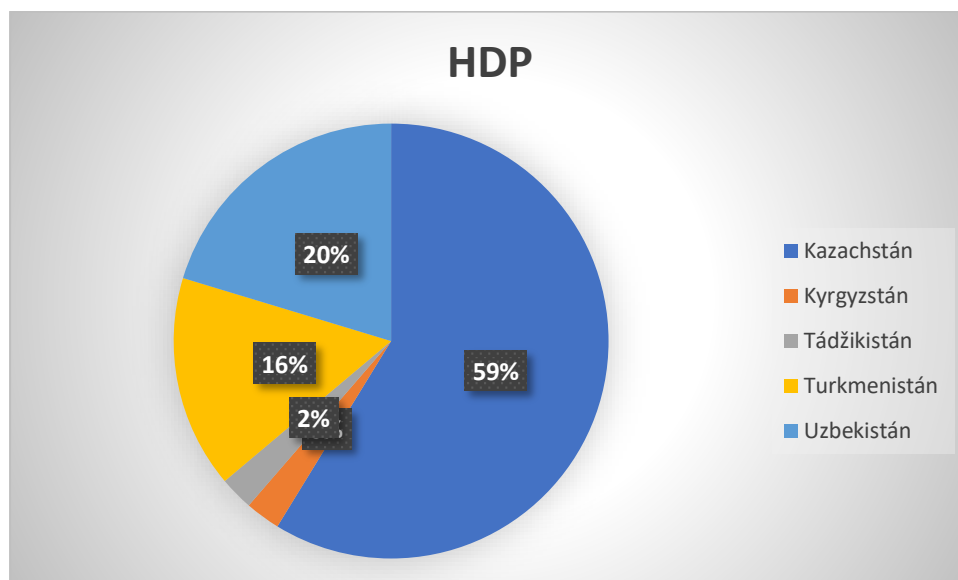
Obrázek 3 HDP Kazachstánu jako podíl na světovém HDP

Zdroj: vlastní zpracování podle databáze UNCTADSTAT

Podíl celé Střední Asie na celosvětovém HDP v roce 2021 dosáhl hodnoty 0,337 %. Kazachstán je přitom ekonomicky nejsilnější zemí Střední Asie s podílem téměř 59 % na celkovém HDP tohoto regionu (2021).

Graf 3 Podíl zemí na HDP Střední Asie (2021) v %

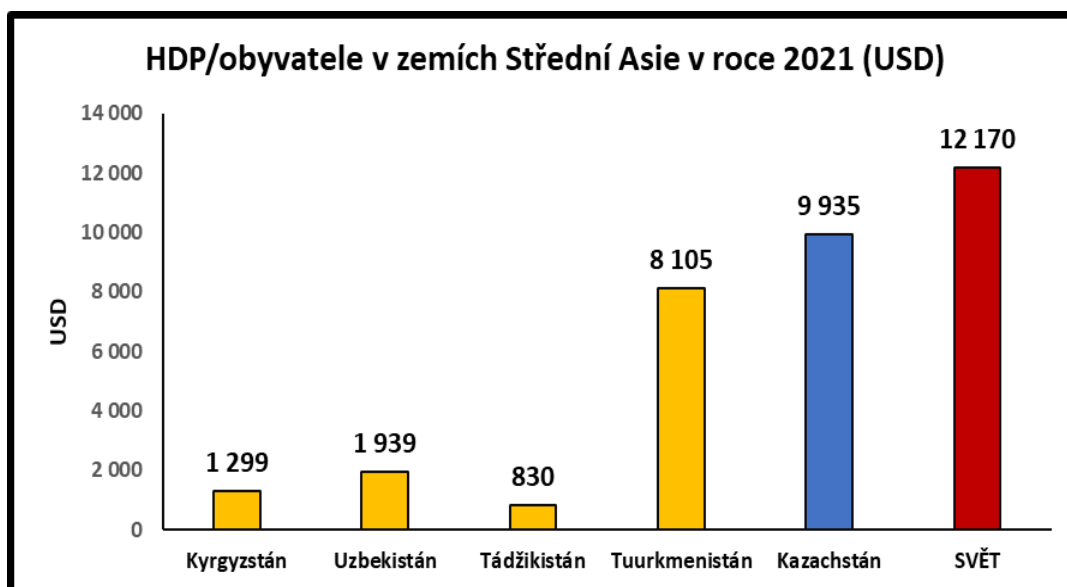
Zdroj: vlastní zpracování na základě unctadstat.org, 2022

Ze 3. grafů je vidět, že tento podíl je v Kazašské republice ve srovnání s ostatními středoasijskými zeměmi výrazně vyšší. Na celkovém HDP Střední Asie se Kazachstán podílí 58,7 %. Důvodem jsou bohaté zdroje a velikost samotné země. Hlavním aspektem kazašské ekonomiky je průmysl, který tvoří třetinu HDP země (unctadstat.org, online, 2022).

Pojem hrubý domácí produkt představuje tržní hodnotu všech finálních výrobků a služeb, které byly v daném období v ekonomice vyrobeny (Pavelka, 2007).

Z hlediska ekonomické úrovně, budeme-li ji posuzovat podle HDP/obyvatele, je ve Střední Asii na prvním místě Kazachstán, kde v roce 2021 tato hodnota činila 9935 USD. Jedinou srovnatelnou úroveň v regionu má Turkmenistán, jehož ekonomiku také podporují bohaté zdroje fosilních paliv, zejména zemního plynu. Naopak, Tádžikistán je v tomto směru na velmi nízké úrovni. Zatím žádná ze zemí Střední Asie nedosáhla celosvětového průměru, zejména Kazachstán má však disponibilní zdroje k dalšímu hospodářskému růstu.

Graf 4 HDP/obyvatele v zemích Střední Asie v roce 2021 (USD)

Zdroj: vlastní zpracování na základě unctadstat.org, 2022

4.6 Hlavní překážky rozvoje

Bylo provedeno několik analýz s cílem posoudit úspěšnost země v řadě ukazatelů. Nakonec byly zjištěny tyto překážky:

Finanční sektor zůstává slabý a nedostatečně rozvinutý. Navzdory pokusům Národní banky Republiky Kazachstán (JSC "Halyk Bank") vyřešit důsledky bankovní krize z roku 2008 zůstává podíl úvěrů po splatnosti problémem. V prosinci 2014 činil podíl úvěrů po splatnosti na celkovém úvěrovém portfoliu 26 %, na konci června 2015 klesl na 10 %. Bankovní sektor je hlavním externím zdrojem financování pro podniky, které dostupnost kapitálu trvale uvádějí jako vážnou překážku rozvoje. Domácí úvěry soukromému sektoru v Kazachstánu dosahují zhruba 40 % a jsou hluboko pod celosvětovou úrovní. Nedostatečně rozvinutý finanční sektor omezuje investiční potenciál. Významný příliv kapitálu by umožnil modernizaci strojů a technologií, což by mělo pozitivní dopad na produktivitu a environmentální aspekty hospodářského růstu (OECD, 2019, s.15).

Rozšířená korupce, která ovlivňuje řadu státních funkcí, brání podnikání v zemi a podkopává zásady meritokracie a podnikatelského ducha. Vláda označila boj proti korupci za jednu ze svých klíčových priorit a již přijala několik protikorupčních opatření a provedla důležité institucionální reformy. Problém je skutečně akutní, protože korupce pronikla nejen do klíčových veřejných funkcí, jako jsou veřejné zakázky, ale také do veřejných služeb a tržních interakcí mezi podniky a veřejností (OECD, 2019, s.16).

5 Cestovní ruch v Kazachstánu

Kazachstán jistě nepatří mezi jednu z nejvíce populárních destinací pro turistiku, a to především rekreační. Avšak v posledních letech se postupně rozvíjí turistika i v Kazachstánu, a to především cílem turistiky v přírodě a po historických památkách. Samozřejmě rozvoj turistického ruchu v Kazachstánu byl utlumen pandemií COVID-19.

5.1 Statistiky cestovního ruchu

Byla provedena analýza údajů Pohraniční služby Výboru národní bezpečnosti Republiky Kazachstán. Konkrétně na základě počtu návštěvníků příjezdového (Cestování nerezidentů v rámci hranic země) a výjezdového (Občané cestující mimo svou zemi) cestovního ruchu.

V roce 2017, kdy se v Astaně konala světová výstava EXPO2017, činil počet výjezdových návštěvníků 10 260 813, zatímco počet příjezdových návštěvníků byl 7 701 196 (stat.gov, online, 2022).

Tabulka 1 Počet výjezdových a příjezdových návštěvníků

	2017	2018	2019	2020	2021
Počet výjezdových návštěvníků	10 260 813	10 646 241	10 707 270	2 865 004	3 501 387
Počet příjezdových návštěvníků	7 701 196	8 789 314	8 514 989	2 034 753	1 330 169

Zdroj: vlastní zpracování na základě STAT.GOV.KZ, online, 2022

Rozdělením počtu příjezdového a výjezdového návštěvníků cestovního ruchu podle účelu získáme následující tabulku:

Tabulka 2 Počet výjezdových návštěvníků podle účelu

Počet výjezdových návštěvníků					
	2017	2018	2019	2020	2021
Celkem	10 260 813	10 646 241	10 707 270	2 865 004	3 501 387
Včetně:					
Obchodní a profesní	1 962 923	1 979 431	1 999 147	1 062 133	1 149 722
Osobní	8 297 890	8 666 810	8 708 123	1 802 871	2 351 665

Z toho:					
Turismus	167 440	181 260	205 733	124 656	516 037
Soukromé	8 074 660	8 452 029	8 500 045	1 676 274	1 831 734
Tranzit	55 790	33 521	2 345	1 941	3 894

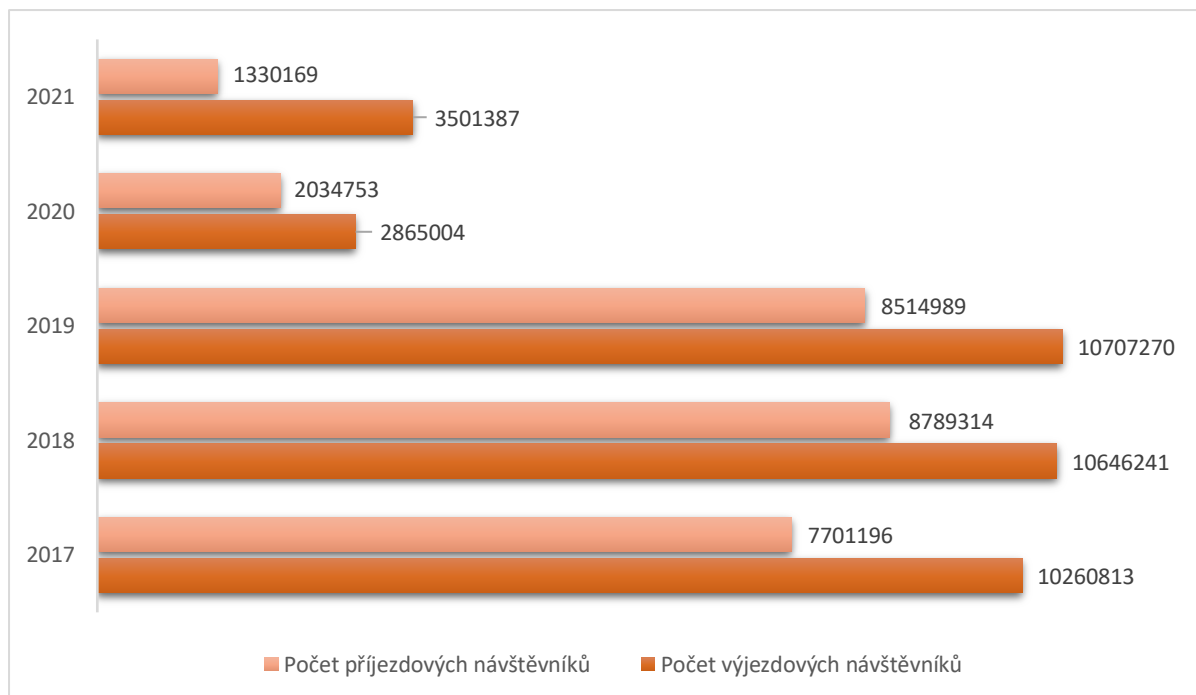
Zdroj: vlastní zpracování na základě STAT.GOV.KZ, online, 2022

Tabulka 3 Počet příjezdového návštěvníků podle účelu

Počet příjezdového návštěvníků					
	2017	2018	2019	2020	2021
Celkem	7 701 196	8 789 314	8 514 989	2 034 753	1 330 169
Včetně:					
Obchodní a profesní	1 186 542	1 223 324	1 453 440	743 187	719 784
Osobní	6 514 654	7 565 990	7 061 549	1 291 566	610 385
Z toho:					
Turismus	81 635	65 822	76 203	15 942	19 405
Soukromé	5 853 816	6 865 255	6 341 598	1 134 928	574 865
Tranzit	579 203	634 913	643 748	140 696	16 115

Zdroj: vlastní zpracování na základě STAT.GOV.KZ, online, 2022

Graf 4 Počet návštěvníků podle příjezdového a výjezdového cestovního ruchu

Zdroj: vlastní zpracování na základě STAT.GOV.KZ, online, 2022

Počet návštěvníků podle druhu cestovního ruchu v Republice Kazachstán v roce 2020.

Podle údajů Pohraniční služby Výboru národní bezpečnosti Republiky Kazachstán je uvedena následující tabulka:

Tabulka 4 Počet návštěvníků podle druhu cestovního ruchu (2020, v tis.)

	Výjezdový	Příjezdový	Vnitrostátní
Celkem	2 865,0	2 034,8	4 463,4
Z toho:			
ubytovací zařízení (1)	-	1 964,6	3 328,6
sanatoria a letoviska organizace (2)	-	0,2	218,9
Zvláště chráněné přírodní oblasti (3)	-	70,0	915,9

Zdroj: vlastní zpracování na základě STAT.GOV.KZ, online, 2022

1) Údaje státního statistického zjišťování na formuláři 2 - cestovní ruch "Výkaz o činnosti ubytovacích zařízení".

2) Údaje z celostátního statistického zjišťování na formuláři 1 sanatorium "Výkaz o činnosti sanatoria – lázeňské činnosti".

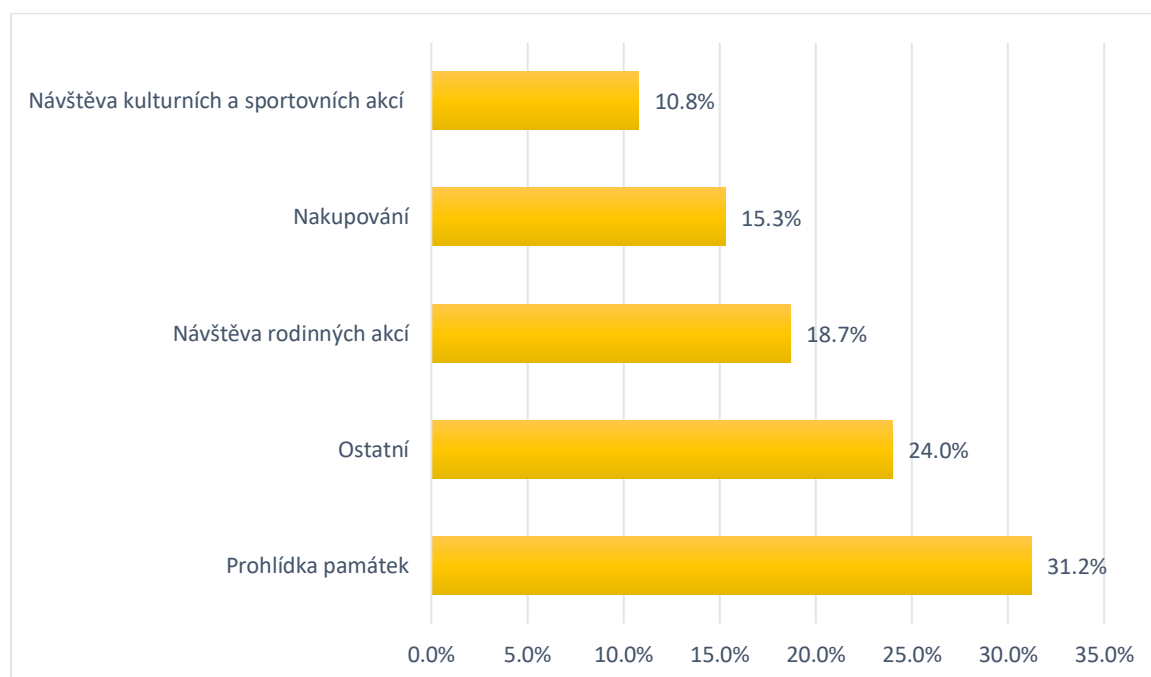
3) Údaje z resortního statistického sledování Výboru pro lesnictví a ochranu přírody Ministerstva ekologie, geologie a přírodních zdrojů Republiky Kazachstán na formuláři 1 SPNA "Účtování zvláště chráněných přírodních území".

Dle provedené analýzy návštěvníků Republiky Kazachstán za leden až září 2021 se počet příjezdových návštěvníků snížil o 53,2 % ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku. Tento velký skok byl ovlivněn celosvětovou pandemií.

Z celkového počtu nerezidentů bylo 42 % žen a 58 % mužů. Věková skupina 35 až 44 let tvořila 34,7 %, skupina 45 až 54 let 22,1 % a skupina 25 až 34 let 20,3 %. 79 % návštěvníků přijelo z osobních důvodů, zbývajících 28,2 % tvořily obchodní a profesní důvody. Nejvíce návštěvníků bylo z Ruska - 40,4 %, Uzbekistánu - 19,1 %, Kyrgyzstánu - 19,1 %, Turecka - 8,0 % a Ukrajiny - 2,4 %. Podle výsledků analýzy se nejvíce, 51,1 %, ubytovalo u příbuzných nebo známých, 22,8 % v hotelech a 22,1 % v pronajatých bytech. Průměrná délka přenocování byla 5 nocí. Výdaje návštěvníků podle účelu cesty byly následující: 71,8 % z nich bylo pro osobní účely a 28,2 % pro obchodní a profesní účely.

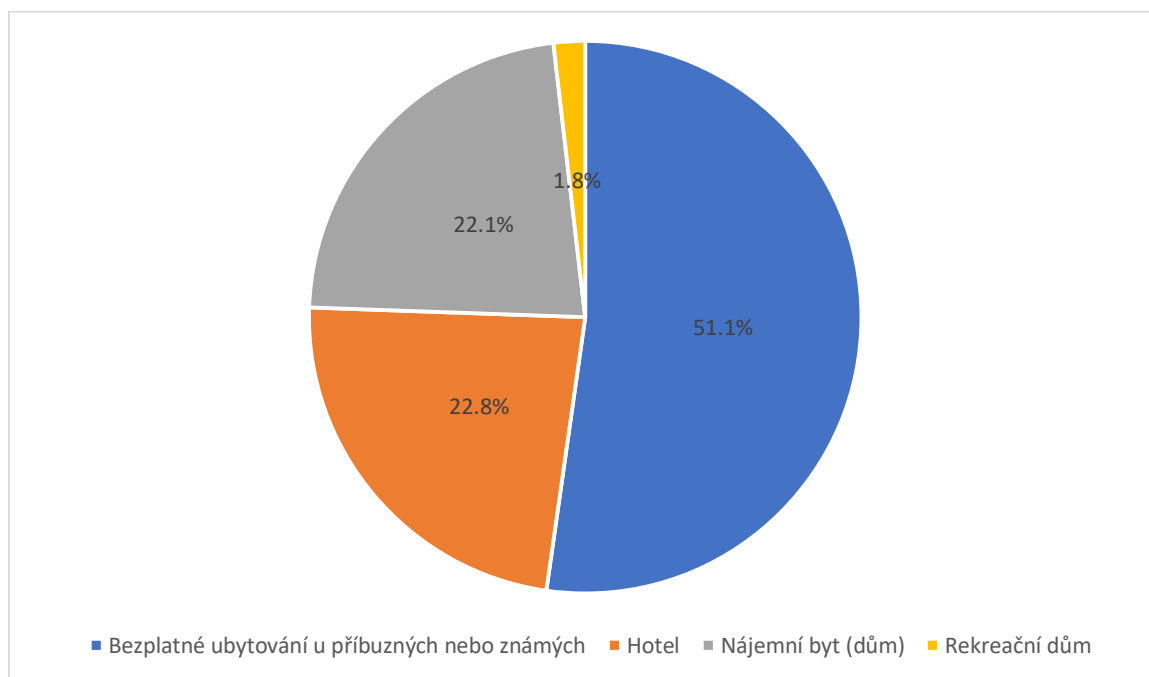
Hlavním důvodem výdajů turistů byly zahraniční cesty - 63,5 %, dále stravování - 10,6 %, nákupy - 10,5 %. Zbývajících malou část výdajů tvořily výdaje na ubytování - 10 %, následované léčebnými a rekreačními procedurami – pouze 1 % (Národní statistický úřad, online, 2022).

Graf 5 Rozdělení příjezdových návštěvníků podle typu aktivity

Zdroj: KAZSTAT, online, 2022

Graf 6 Rozdělení příjezdových návštěvníků podle typu ubytování

Zdroj: KAZSTAT, online, 2022

5.2 Doprava

V hospodářské a politické oblasti hraje doprava v zemi důležitou roli. Vzhledem k rozsáhlému území Kazachstánu je většina měst od sebe velmi vzdálena, silniční, železniční či letecká doprava je téměř jediným řešením.

Vzhledem k tomu, že země nemá přístup k moři, kromě jediného Kaspického moře, je většina veškeré vnitrostátní dopravy pozemní.

Podle výsledků za rok 2021 činil podíl dopravy na hrubém domácím produktu republiky 5,9 %. Pokud jde o přepravu osob (v úvahu byly vzaty i odhady objemu přepravy jednotlivých podnikatelů), ta se výrazně snížila o 9,5 % a činila 7597,7 mil. osob (KAZLOGISTICS, statistická sbírka, 2022, s.5).

5.2.1 Letecká doprava

Za nejrychlejší dopravu v zemi je považována letecká. V Kazachstánu působí 20 různých leteckých společností. Největší z nich je „Air Astana“ a nejmladší leteckou společností je „Qazaq Air“. Hlavní město Astana je považováno za "letecký přístav", který přijímá více než 3/4 všech cestujících.

V roce 2022 získala společnost Air Astana v Londýně odměnu za nejlepší leteckou společnost ve Střední Asii a SNS a také ocenění za nejlepší služby ve Střední Asii a SNS (Společenství nezávislých států).

V současné době je společnost jediným leteckým dopravcem v zemi, který je certifikován Evropskou agenturou pro bezpečnost (EASA), a je také uznávaným členem Mezinárodní asociace leteckých dopravců (IATA) (AirAstana, online, 2022).

V Kazachstánu je v současné době 18 mezinárodních letišť. Tato letiště jsou otevřena pro příjem a odesílání letadel provozujících mezinárodní lety a podléhají rovněž hraničním, celním, rostlinolékařským a jiným kontrolám.

Dnes v republice působí 7 leteckých společností který se zabývá pravidelnou dopravou cestujících a ve státním rejstříku je zapsáno 912 letadel, z nichž 75 slouží k pravidelným letům s cestujícími.

Jak známo, za první letiště v Kazachstánu od získání nezávislosti, které bylo postaveno od nuly, je považováno mezinárodní letiště Turkestán.

Podle statistik bylo za rok 2021 v rámci "přepravy cestujících veřejnou leteckou dopravou" obsluženo 9422 tisíc osob. Převážný výkon kazašské osobní letecké dopravy v roce 2021 dosáhl 14 849,8 milionů osobokilometrů.

V roce 2022 měly aerolinie Kazachstánu přepravit 10,8 milionů cestujících (podle předběžných údajů) (Inform.kz, 2023).

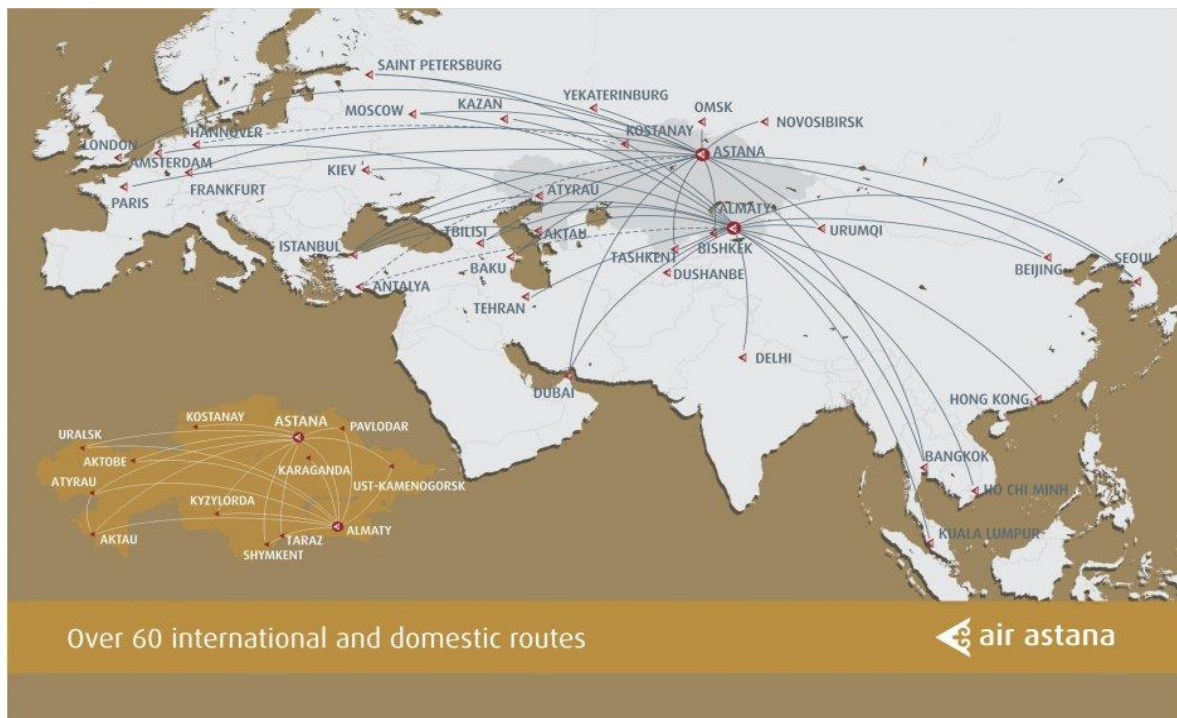
Celkový počet cestujících společnosti Air Astana dosáhl 3,7 milionu v roce 2020 a v roce 2021 se zvýšil na 6,6 milionů (Annual Reports, 2021).

Tabulka 5 Zisky společnosti „Air astana“

Tisíce USD	2021	2020	2019
Příjmy celkem	761 838	400 264	898 729
Marže provozního zisku	12,4 %	17,3 %	8,8 %
Příjmy z osobní dopravy	715 794	358 413	824 952
Zisk ze zpětného leasingu	4 628	6 257	4 680

Zdroj: AirAstana, online, 2022

Obrázek 4 Mapa místních a mezinárodních tras společnosti „Air Astana“

Zdroj: AirAstana, online, 2022

5.2.2 Silniční doprava

Velký almatýský silniční okruh (dále jen BACAD) je dnes jedním z velkých dopravních projektů, který byl zahájen v roce 2018 a jehož celkové náklady dosáhly 743 milionů dolarů. Doba trvání tohoto projektu se odhaduje na 16 let.

BACAD je okružní silnice, která tvoří křižovatku mezinárodních silničních koridorů, jako jsou: Chorgos-Almaty-Biškek-Taraz-Šymkent-Taškent (známý jako Hedvábná stezka) a Almaty-Karaganda-Astana-Petropavlovsk. Předpokládané datum dokončení projektu je rok 2023.

V oblasti tranzitní dopravy se od roku 2023 plánuje také změna, která zvýší sazbu za zpoplatněné komunikace v oblasti tranzitní dopravy.

V Kazachstánu v současné době existuje osm silničních tranzitních koridorů. Prvním je koridor "Západní Evropa – Západní Čína", který je dlouhý 2 747 km. Koridor vede z Číny přes Kazachstán, Rusko a dále se rozvětňuje do střední Asie a Evropy. Rekonstrukce byla dokončena v období 2009–2017.

Druhý koridor vede Almaty – Karaganda – Astana – Petropavlovsk – ruská hranice do Kurganu o délce 1868 km. Převážná část tranzitu pochází z Číny. Tento koridor je v současné době v rekonstrukci.

Třetím koridorem je koridor Astana-Kostanaj-ruská hranice do Čeljabinsku o délce 860 km.

Čtvrtý koridor je " hranice ČLR(Čína)- Maikapšagaj – Kalbatau-Semej-Palodar – hranice Ruské federace do Omsku", která je dlouhá 1 116 km. Jedná se o hlavní trasu východního regionu země, po které vede tranzit z Číny přes Kazachstán, Rusko a dále do Evropy.

Pátý koridor s trasou "Almaty – Taldykorgan – Ust-Kamenogorsk – Šemonaicha – hranice Ruská federace do Barnaulu" je dlouhý 1 210 km. Tento koridor je také považován za jeden z nejvýznamnějších koridorů v Kazachstánu, protože umožňuje pohodlný tranzit ze Střední Asie a Číny přes Kazachstán do východních oblastí Ruska a na Dálný východ.

Šestý koridor "Aktobe – Kandjagaš – Makat – Atyrau – Ruská federace – Astrachaň" je dlouhý 893 km. Stejný koridor nabízí tranzit pro Uzbekistán a Turkmenistán přes Kazachstán a Rusko do Evropy. Dokončení je rovněž naplánováno na rok 2023.

Předposlední sedmý koridor "Aktobe – Uralsk – Samara" je dlouhý 523 km. Vzhledem ke zvýšenému využívání se plánuje prodloužení trasy.

Posledním koridorem je TRACECA (Transport Corridor Europe-Caucasus-Asia). Vzhledem k současným sankcím uvaleným na Rusko je po tomto koridoru velká poptávka. Délka - 4 016 km. Trasa: západní Evropa – západní Čína a dále přes Aktobe a Dossor do námořních přístavů Kazachstánu (primeminister.kz, online, 2022).

5.2.3 Železniční doprava

Železniční doprava je pro běžné cestující nejen pohodlná, ale také levná.

Délka železničních tratí v roce 2021 činila 16 052,7 km. Přibližně 275,1 km tratí prochází územím sousedních zemí. Zároveň přes území Kazachstánu prochází 574,0 km železničních tratí jiných zemí (Asociace národních speditérů Republiky Kazachstán, 2021).

Na začátku roku 2021 bylo v Kazachstánu registrováno 1 733 lokomotiv, z toho 1 184,5 dieselových lokomotiv, 2 684 osobních vozů a 54 584 nákladních vozů, které jsou ve vlastnictví poskytovatelů služeb železniční dopravy, a 83 917 vozů ve vlastnictví podniků.

V lednu až červnu 2021 dosáhl objem osobní dopravy 6 588,95 tisíc osob a přepravní výkon byl 5 210,1 milionu osobokilometrů.

Největší přeprava cestujících je podle údajů za první pololetí roku 2021 v hlavním městě Astaně, a to přibližně 1 718,27 tis. osob. Porovnáme-li to se statistikami z loňského roku,

je rozdíl přibližně 31 % ve prospěch roku 2020. Karagandská a Kyzylordská oblast jsou v tabulce o něco níže s celkovým počtem asi 1 236 500 osob.

Podle výsledků společnosti "Kazachstán Temir Zholy" činil celkový zisk za rok 2021 je 120 miliard tenge.

Bylo také identifikováno několik hlavních železničních koridorů procházejících územím republiky. (zpráva společnosti „Samruk-Kazyna“ JSC)

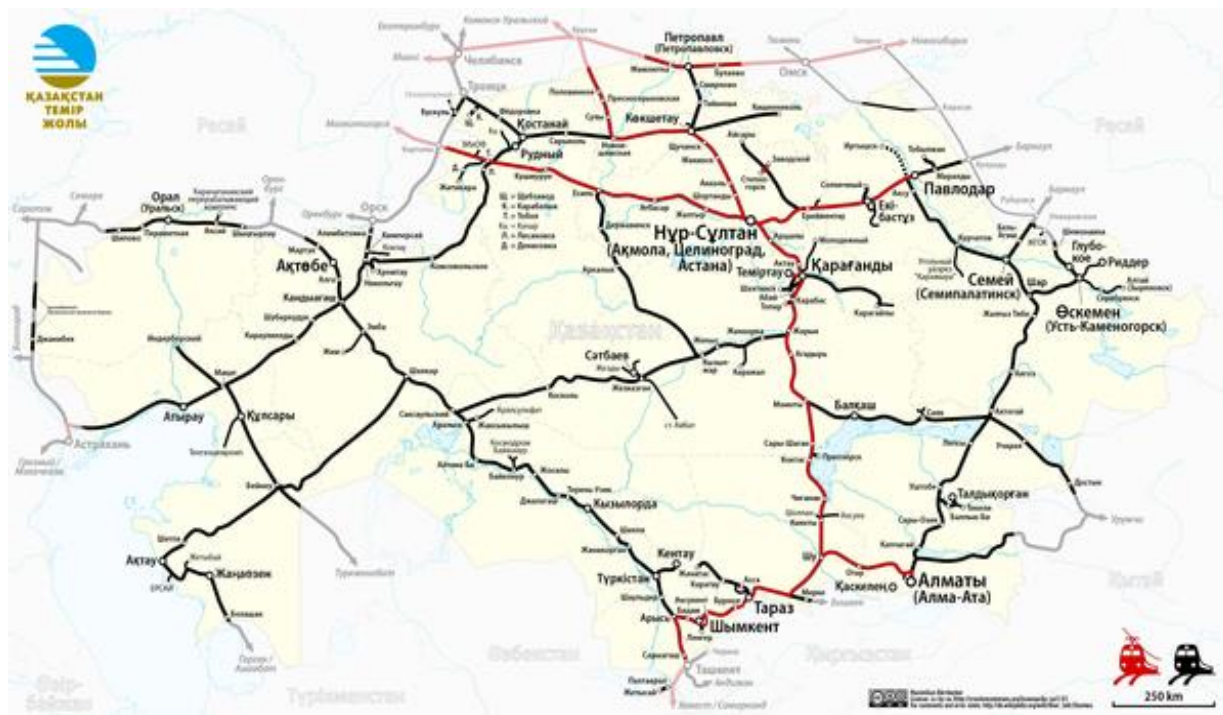
Transasijská železnice o délce 11 516 km, která spojuje východní a střední Asii s Ruskou federací a severovýchodní Evropou. Koridor je jednou z dobře rozvinutých tras. V Kazachstánu vede přes Aktogaj, Moynty, Karagandu, Astanu, Tobol a Aktobe.

V roce 2012 přibily v Kazachstánu také vysokorychlostní vlaky Tulpar-Talgo, které dosahují rychlosti 130 km/h. Tyto vozy se vyrábějí v Kazachstánu. Jedná se o společný projekt kazašské společnosti "Kazachstán Temir Zholy" a španělské společnosti "Patentes Talgo". Jezdí ve směrech Almaty-Astana, Almaty-Šymkent, Almaty-Turkestan, Almaty-Uralsk, Almaty-Oskemen, Almaty-Taškent, Almaty-Pavlodar, Astana-Oskemen, Astana-Uralsk. (railways.kz, online, 2021)

Podle informací tiskové služby společnosti "Uzbekiston Temir Yullari" (Uzbecké železnice) byla 15. května 2022 zahájena železniční doprava mezi Uzbekistánem a Kazachstánem. Byly provozovány osobní linky Nukus-Beyneu-Nukus. Ve stejném roce byla zahájena také linka Almaty – Taškent – Almaty. Převážně opět zajišťuje kazašská společnost "Kazakhstan Temir Zholy" (Kazašské železnice).

Nebyly opomenuty ani rusko-kazachstánské hranice, kde byl 20. dubna 2022 zahájen provoz osobního vlaku Atyrau-Astrachaň. Mezinárodní doprava byla z důvodu celosvětové pandemie dne 16. března 2020 pozastavena. V červnu 2022 byly zahájeny osobní vlaky do Ruska: Almaty-Saratov, Karagandy-Samara, Almaty-Novosibirsk, Karagandy-Omsk a Almaty-Kazan.

Obrázek 5 Železniční trať procházející Kazachstánem

Zdroj: Kazakhstan Temir Zholy online, 2022

5.2.4 Přístavní infrastruktura

Za hlavní námořní přístavy Republiky Kazachstán jsou dnes považovány přístavy Aktau, Kuryk a Aktau Marine Northern Terminal (AMST). Kombinovaná kapacita se odhaduje na odbavení 24 milionů tun ročně (Ministerstvo průmyslu a rozvoje infrastruktury Republiky Kazachstán, online, 2022).

Kromě toho vláda země financuje jeden z výše uvedených přístavů, a to Kuryk, vzhledem k tomu, že tento přístav je určen ke zpracování ropy z Kašaganského pole, výrobu ocelových konstrukcí a kesonů. Očekává se, že do roku 2030 bude kapacita terminálu činit přibližně 10 milionů tun ročně (Petrosyanets, s.23).

V důsledku sankcí uvalených na Ruskou federaci se Kazachstán potýká s obtížemi v logistických operacích. V současné době země využívá jako alternativu pro dovoz a vývoz zboží své domácí přístavy a transkaspickou trasu.

Na základě těchto jednání vyjádřila společnost Arcelor Mittal Temirtau připravenost k tomu, aby přeměroval přibližně 50 000 t ocelových výrobků do přístavu Aktau s další přepravou přes Ázerbájdžán a Gruzii" (kapitál.kz, online, 2021).

5.3 Významné turistické oblasti

Republika Kazachstán je administrativně a teritoriálně rozdělena na 17 oblastí a 3 města administrativního významu – Astana, Almaty, Šymkent. Následující vybrané turistické lokality jsou mezi turisty příjezdějícími do Kazachstánu velmi oblíbené. Díky své poloze v srdci Eurasie se země může pochlubit zajímavými přírodními památkami.

Známý informační portál Curly Tales, který shromažďuje informace o zajímavých a krásných místech k návštěvě, zveřejnil článek o zemích pro levnou turistiku. Kromě oblíbených destinací, jako je Turecko a Egypt, Vietnam či Laos, portál zmiňuje také Kazachstán s třetí největší mešitou v Asii. Na stránkách se objevily také informace o zemi s obrázkem Čarynského kaňonu (kazinform.kz, online, 2022).

5.3.1 Zailijský Alatau

Obrázek 6 Zailijský Alatau

Zdroj: shutterstock.com

Jedním z nejkouzelnějších míst na hranici mezi Kazachstánem a Kyrgyzstánem jsou vrcholy Kungei Alatau. Rokle mezi dvěma horskými pásmy táhnoucí se od Issyk-Kulu až do Almaty láká milovníky aktivní turistiky. Místo je poseto mnoha krásnými řekami, které skrývají tajemství dávných ledovců a údolí.

5.3.2 Jezero Kaindy

Obrázek 7 Jezero Kaindy

Zdroj: shutterstock.com

Milovníky potápění i zkušené turisty přitahuje neuvěřitelně březově zbarvené jezero, které leží v nadmořské výšce 1 900 metrů. Tato přírodní památka je zajímavá také tím, že vznikla v důsledku velkého zemětřesení a následných sesuvů půdy. Řeka, která v místě dříve tekla, byla přehrazena velkým množstvím zeminy, což přispělo ke vzniku ledovcového jezera. Tato jezera jsou proslulá svou neobvyklou barvou a krásou krajiny pod jejich hladkou hladinou.

5.3.3 Kaňon Čaryn

Obrázek 8 Kaňon Čaryn

Zdroj: shutterstock.com

154 kilometrů přírodní krásy, nepředstavitelných tvarů a barev je k vidění v místě zvaném Čaryn kaňon. Nejde jen o osamělé divy terénu, ale také o rozmanitou flóru a faunu, která se v těchto místech vlivem času a klimatu vytvořila. Asi 1 500 druhů rostlin, z nichž některé jsou zapsány v Červené knize, hnízdící ptáci, kteří žijí ve strmých skalách, savci a plazi.

5.3.4 Kosmodrom Bajkonur

Obrázek 9 Kosmodrom Bajkonur

Zdroj: tengrinews.kz

Jedním z nejzajímavějších míst v Kazachstánu je aktivní kosmodrom Bajkonur. Jako jedna z prvních kosmických stanic má dlouhou historii a je možné vidět, jak se postupně vyvíjel obor kosmonautiky.

5.4 Možnosti a problémy budoucího rozvoje

Od získání nezávislosti Kazachstán vypracoval řadu strategií pro rozvoj cestovního ruchu v zemi. Z nich byly zdůrazněny některé hlavní: Zákon o turistických aktivitách v Republice Kazachstán přijatý 13. června 2001, Koncepce rozvoje odvětví cestovního ruchu do roku 2023 a Státní program rozvoje odvětví Republiky Kazachstán na období 2019–2025 (Nařízení vlády Republiky Kazachstán, 2019, č.360).

V současné době je jedním z existujících programů "Státní program rozvoje turistického průmyslu Republiky Kazachstán na období 2019–2025".

Tento program mimo jiné zohledňuje opatření pro rozvoj lovu a trofejového lovu, ekologické, etnografické a agroturistiky, a to zejména v chráněných přírodních oblastech. Co

se týče cíle státního programu, stát usiluje o dosažení podílu cestovního ruchu na celkovém HDP Republiky Kazachstán ve výši nejméně 8 % do roku 2025.

Za zmínku stojí také cílené úsilí na přilákání investic na základě státního programu. Cílem byl rozvoj turistických destinací a také kompletní zajištění technické infrastruktury. Díky tomu bylo od roku 2019 realizováno přibližně 68 infrastrukturních projektů v celkové hodnotě 101,6 miliardy tenge.

Za jedny z největších projektů roku 2020 jsou považovány následující: "Rixos Water World Aktau" (66,8 mld. KZT), hotel "Sheraton" v hlavním městě (20 mld. KZT), v Akmolské oblasti se jedná o multifunkční turistický komplex (6 mld. KZT) a dále je třeba vyzdvihnout i Multifunkční turistický komplex "Karavan-Saray" ve městě Turkestan, postavený v roce 2021 (86 mld. KZT). (KAZSTAT, online, 2022)

Co se týče západní části Kazachstánu, pobřeží Kaspického moře se má rozvíjet pomocí několika staveb, jejichž dokončení se plánuje v příštích třech letech. Jedná se o pět hotelů mezinárodní třídy a tematický park: "Fairmont", "DoubleTree by Hilton", "Movenpick Hotels and Resorts" (1,2 mld. USD).

V roce 2017 byla založena akciová společnost "Kazakh Tourism", jejímž cílem je přijmout vhodná marketingová opatření a rozvíjet pověst země na domácím i mezinárodním trhu.

V roce 2018 národní společnost "Kazakh Tourism" uspořádala a uskutečnila expedici s názvem " Ылы дала еліне саяхат " (Cesta do velké stepní země). Expedice prošla 20 přírodních objektů po 6 skupinách, na 6 trasách. Účelem cesty bylo studium přírodních, historických, sakrálních objektů pro vytvoření nové trasy pro turisty.

Seznam výprav byl následující:

- "Perly Ťan-Šan" na území Almaty;
- "Altaj – kolébka civilizace" na území Východního Kazachstánu;
- "Džungarský Alatau" na území Almatyjské oblasti;
- "Sary-Arka" na území Akmolské, Pavlodarské, Karagandské a Severokazachstánské oblasti;
- "Od moře k moři" na území Aktobské, Kyzylordské a Mangystauské oblasti;
- "Nová hedvábná stezka" na území Almaty, Turkestanu a Žambylské oblasti.

Cestovní ruch se stal jedním z prioritních odvětví, kterým kazašská vláda začala věnovat náležitou pozornost. Konkrétně se jedná o následující body:

- bylo vybráno deset konkrétních území pro rozvoj cestovního ruchu;
- zavádějí se elektronická víza "e-visa";
- jsou prováděna opatření ke zvýšení bezpečnosti turistů;
- pro děti do 16 let se v době prázdninových pobytů v rekreačních střediscích

Kazachstánu zavádí program "Kids go free". Také s ohledem na výše uvedený státní program na období 2019-2025 byly identifikovány významné destinace: (Státní program rozvoje turistického průmyslu Republiky Kazachstán na období 2019-2025)

- Horský klastr Almaty - (až 2,5 milionu turistů ročně);
- jezero Alakol - (až 2 miliony turistů ročně);
- Ščuchinsko-Borovská rekreační oblast - (až 2 miliony turistů ročně);
- rozvoj historické a kulturní turistiky v Turkestánu (až 1,5 milionu turistů ročně);
- rozvoj MICE cestovního ruchu ve městě Astana - (až 1 milion turistů ročně);
- rozvoj plážové turistiky v Mangystau - (až 750 000 turistů ročně);
- letovisko Bayanaul - (až 450 000 turistů ročně);
- Imantau-Šalkarská rekreační zóna - (až 400 tisíc turistů ročně);
- jezero Balchaš (až 400 tisíc turistů ročně);
- Rozvoj turistické zóny Bajkonur jako zábavního turistického centra (250-500 tis. turistů ročně).

Pokud jde o překážky rozvoje cestovního ruchu v Kazachstánu, byly zjištěny tyto hlavní důvody: (kazenergy, online, 2020)

1) Morální a fyzické zhoršení infrastruktury cestovního ruchu

Právě tímto problémem se zabývají převážně státní programy. A to z toho důvodu, že rozvoj turistická infrastruktura má významný vliv jak na objem turistického toku, tak na konkurenční výhodu různých destinací. V tomto případě je nutné zajistit přístup k různým turistickým atraktivitám a nezapomínat na komfort turistů, zohlednit umístění letiště, železniční nádraží a autobusová nádraží.

2) Nízká kvalita služeb v odvětví

Podle odborníků se jedná o druhý nejzávažnější problém v v oblasti cestovního ruchu. Podle jejich názoru by se tento problém měl řešit komplexně, od propagace turistických destinací až po poskytování jednotlivých služeb turistům. Odůvodňují to tím, že v první řadě je kvalita služeb založena na odborné přípravě pracovníků v odvětví.

3) Nedostatek dovedností

Odvětví cestovního ruchu dnes trpí nedostatkem kvalifikovaných pracovníků. Lze předpokládat, že vizitkou odvětví cestovního ruchu je obslužný personál. Proto je vzdělávání a školení personálu jedním z hlavních kritérií. Podle odborníků, pokud má podnik zkušené pracovníky, vede to k efektivní konkurenceschopnosti a příjmům podniku.

Odborníci jsou mimo jiné znepokojeni také nízkou úrovní kvalifikace personálu, neboť příčina byla zjištěna v nedostatečném vzdělávání ze strany vysokých i vyšších škol.

"Cestovní ruch je velmi složitý obor. Musíme vyškolit správné odborníky. Proto jsme se rozhodli otevřít Univerzitu cestovního ruchu. Potřebujeme vychovat kvalifikované pracovníky, kteří budou schopni pracovat právě v tomto oboru," řekl Kassym-Žomart Tokajev (kazinform, online, 2022).

5.5 Mezinárodní spolupráce

První prezident Kazachstánu N. A. Nazarbajev po získání nezávislosti nastínil 2. prosince 1991 první obrysy zahraniční politiky a stanovil tak nový více vektorový charakter.

Prezident také uvedl, že Kazachstán má možnost stát se klíčovou spojnicí pro Evropu a Asii, a rozvíjet tak silné politické i ekonomické vazby se všemi zeměmi světa. Za tímto účelem prezident označil hlavní cíle zahraniční politiky země, a to zajištění národní bezpečnosti, ochranu práv a zájmů občanů a rozvoj vzájemně výhodných vztahů se všemi státy.

A již v roce 1992 se Kazachstán stal členem OBSE, čímž se připojil k rozvinuté bezpečnostní infrastruktuře a opatřením na budování důvěry, která vycházejí z dokumentů samotné organizace a jsou v nich zakotvena. V témže roce byla země přijata do OSN (Organizace spojených národů) (Kozybayev, 2001).

Kazachstán se od získání nezávislosti aktivně zapojil do činnosti této organizace a prokázal svůj závazek dodržovat zásady Listiny OSN. Aby se Kazachstán připojil k myšlence odstranění jaderných zbraní ze světa, musel se jich z vlastní vůle vzdát. V roce 2014 byl přijat zákon Republiky Kazachstán "O udržování míru", v němž se země zavazuje k účasti na mírových misích (adilet.zan, 2020).

Země hostila dva summity. První se konal v Almaty v roce 2002 na téma Konference o opatřeních k budování důvěry v Asii jako 47. zasedání Valného shromáždění OSN.

Druhý summit Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě se konal v roce 2010 v hlavním městě Astaně. Výsledkem bylo přijetí Astanské deklarace, na jejímž základě se

Kazachstán stal první zemí, která předsedá Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě z řad SNS (Společenství nezávislých států) a Střední Asie (Kozybayev, 2001).

Kazachstán se připojil k programu „Partnerství pro mír“, který NATO a jeho partneři přijali v roce 1994 (Kozybayev, 2001).

Pokud jde o Světovou organizaci cestovního ruchu, Kazachstán se k ní připojil v roce 1993 a stal se jejím řádným členem. Díky svému aktivnímu členství země významně přispěla k rozvoji komunikace s výše uvedenou organizací. Ve dnech 5. až 8. října 2009 se v Astaně konalo XVIII. zasedání Valného shromáždění UNWTO, kterého se zúčastnil i tehdejší prezident republiky Nursultan Nazarbajev (kazinform, online, 2017).

Nedávno, přesněji 13. září 2022, se konala 38. mezinárodní apoštolská návštěva papeže v Astaně. Zúčastnil se tam VII. kongresu představitelů světových a tradičních náboženství. Podle jeho vlastních slov to byla příležitost k bratrskému dialogu, který by zase měl podnítit touhu po míru, která je nyní vzhledem k politické situaci ve světě tak potřebná (vaticanews.va, 2022).

14. září téhož roku přiletěl na státní návštěvu předseda Čínské lidové republiky Si Ťin-pching. Během svého pobytu v zemi jednal s prezidentem Kazachstánu o perspektivách spolupráce v dopravě a logistice a v zemědělsko-průmyslovém odvětví (akorda.kz, online,2022).

6 Návrh vlastní turistické trasy na území Kazachstánu

V této části je uveden cestovní plán pro čtrnáctidenní pobyt zahraničních cestujících na území Kazachstánu. Podstatou cesty je seznámit cestovatele s různými zajímavostmi, historickými kulturními místy, přírodními rezervacemi a rekreačními oblastmi Republiky Kazachstán a zároveň nepřekročit finanční rozpočet běžného turisty. Cílem této části je ukázat, že Kazachstán je připraven a má prostředky na podporu cestovního ruchu. Turisté se zase na cestě seznámí s tradicemi a historií národa.

Tento cestovní program bude náročný vzhledem k tomu, že cílem je obsáhnout celé poměrně velké území Kazachstánu. Proto je itinerář zaměřen na věkovou hranici 18 až 45 let s ohledem na množství cest autem, ale i s ohledem na délku samotné cesty. Trasa je orientována i na takové turisty, kteří by rádi poznali jiné kultury a ekoturistiku.

Trasa začne v hlavním městě, bude se pohybovat směrem na východ a poté na jih, přičemž bude možné si prohlédnout dvě velká města Kazachstánu, jedno starobylé město a dvě památky zapsané na seznamu světového dědictví UNESCO (Mauzoleum Chodži Ahmeda

Jasaviho, Tamgaly Tas). Motivací sestaveného itineráře je příjemné seznámení s kulturou, historií, přírodou a pohostinností obyvatel Kazachstánu.

Z hlediska časového rozvržení trasy se přihlíželo ke klimatickým podmínkám země. Vzhledem k rozdílnému klimatu v různých částech země byl jako nejvhodnější varianta zvolen červenec. To je vhodné, jak pro ostře kontinentální klima hlavního města a východního Kazachstánu, tak pro kontinentální klima Almaty a jižní části země. V úvahu byla vzata i současná globální politická situace ve světě, která výběr letenek ztěžuje. Konkrétně pro pohodlný a ekonomický let byla zvolena letecká společnost „Turkish airlines“ s přestupem v Istanbulu. Náklady budou vyčísleny na konci itineráře, přepočteny najednou z kazašské měny (kazašský tenge) na českou měnu (česká koruna). Směnný kurz ke dni 16.02.: 1 CZK = 19,99 KZT (nationalbank, online, 2022).

6.1 Doklady pro vstup do Republiky Kazachstán

Česká republika je na seznamu 57 zemí, které mohou získat jednorázové vízum do Kazachstánu bez vízové podpory. Konkrétně se jedná o turistické (B12) hranice s platností 30 dnů. Pokud jde o dosud platné Covid-19 v některých zemích, byl od 8. června 2022 zrušen povinný požadavek na jakékoli doklady potvrzující očkování (gov.kz, online, 2023).

Cena cestovního pojištění vychází z nabídky pojišťovny „AXA“ (Excelent - 14 dnů). Tento typ pojištění zahrnuje zdravotní pojištění do 500 milionů Kč, cestovní pojištění letadlem, pojištění domácích mazlíčků atd. Pojišťovna nabízí cenu 1 452 Kč na jednoho cestujícího (axa-assistance, online, 2022).

6.2 Itinerář cesty

3.07-16.07

3.07

08:20 Odlet z Prahy (GMT + 1);

13:05-18:20 Přestávka – Istanbul, Turkey (GMT + 2);

4.07

02:15 Přílet do Astany (GMT + 4);

02:35 – 02:55 Transfer / Letiště Nursultana Nazarbajeva – Hotel „The Square“;

03:00 – 03:10 Check-in v hotelu „The Square“;

10:00 Snídaně v hotelu;

11:00 – 11:10 Taxi / hotel „The Square“ – Monument Bajtėrek;

11:10 – 13:00 Návštěva bulváru Nuržol a památky Bajtėrek;
13:00 – 13:35 Bus č.40/zastávka „Bajtėrek“ – zastávka „Šabyt“;
13:40 – 14:00 Návštěva Mešity Hazrat Sultan;
14:15 – 15:00 Oběd v restauraci „Rabiya“;
15:10 – 16:10 Palác míru a harmonie;
16:27 – 17:30 Monument „Qazaq eli“ a Palác Nezávislosti;
17:40 – 19:00 Národní muzeum Republiky Kazachstán;
19:00 – 19:15 Taxi/Národní muzeum – Restaurace „Trendy bar“;
19:15 - 20:20 Večeře v restauraci „Trendy bar“;
20:20 – 21:00 Volný čas, procházka kolem hotelu;

5.07

08:00 – 08:30 Snídaně v hotelu;
08:45 – 09:00 Check out z hotelu;
09:00 – 09:30 Taxi / hotel „The Square“ – Letiště Nursultana Nazarbajeva;
10:30 Odlet z Astany;
11:40 Přílet do Öskemen;
11:50 – 12:40 Cesta autem / Öskemen – Muzeum „Akbaur“;
12:50 – 15:20 Exkurze/ Muzeum „Akbaur“ Přírodní a historický komplex východního Kazachstánu;
15:30 – 17:30 Cesta autem / Muzeum „Akbaur“ – nádrž Buchtarma hotel „Mimoza“;
17:40 Check in v hotelu „Mimoza“;
18:00 – 19:00 Večeře v hotelu;
19:00 – 20:30 Promenáda po nádrží Buchtarma;
20:30 – 21:00 Vrácení do hotelu;

6.07

08:00 – 09:00 Snídaně v hotelu „Mimoza“;
09:10 – 09:20 Check out z hotelu „Mimoza“;
09:20 – 12:40 Cesta autem / Hotel „Mimoza“ – vesnice Katon-Karagai hostel „Atameken“;
12:40 – 12:45 Check in v hostelu „Atameken“;
13:00 – 13:30 Oběd v hostelu;
13:45 – 19:00 Exkurze / v přírodní rezervaci Katon-Karagai;
19:30 – 20:30 Večeře v hostelu;

7.07

07:00 – 08:00 Snídaně v hostelu „Atameken“;
08:10 – 08:30 Check out z hostelu „Atameken“, nakupování potravin pro výlet;
08:30 – 12:00 Cesta autem / hostel „Atameken“ - kaňonu „Kiin-Kerish“;
12:00 – 14:00 Exkurze / kaňon „Kiin-Kerish“;
14:10 – 15:10 Návštěva mys „Shekelmes“;
15:15 – 16:15 Oběd-piknik na mysu (1);
16:20 – 17:00 Cesta trajektem / přes Zajsanské jezero;
17:05 – 20:45 Cesta mikrobusem / Zajsanské jezero – město Ajagoz, hotel „Tamaša“;
20:45 – 20:50 Check in v hotelu „Tamaša“;
21:00 – 22:00 Večeře v restauraci hotelu;

8.07

08:00 – 09:00 Snídaně v hotelu „Tamaša“;
09:10 – 09:30 Check out z hotelu, nakupování potravin pro výlet;
09:30 – 11:00 Cesta mikrobusem / hotel „Tamaša“ - Mauzoleum „Kozy Korpesh Bayan Sulu“;
11:00 – 12:00 Návštěva mauzolea „Kozy Korpesh Bayan Sulu“;
12:00 – 13:40 Cesta mikrobusem / Mauzoleum „Kozy Korpesh Bayan Sulu“ – Jezero Balchaš;
13:40 – 14:40 Oběd-piknik u jezera (2);
14:40 – 18:00 Cesta mikrobusem / Jezero Balchaš – město Taldykorgan;
18:10 – 18:15 Check in v apartmánech v centru města;
18:30 – 19:30 Večeře v restauraci „Hessen pub“;
19:30 – 21:00 Volný čas / procházka do apartmánu;

9.07

08:30 – 09:20 Check out z apartmánu;
09:30 – 10:00 Snídaně v kavárně „Coffee Corner“;
10:05 – 12:25 Cesta autem / kavárna „Coffee Corner“ - kaňon Tamgaly Tas;
12:25 – 13:00 Návštěva kaňonu Tamgaly Tas;
13:00 – 14:40 Cesta mikrobusem / kaňon Tamgaly Tas – město Almaty;
15:00 – 15:10 Check in v hotelu „Astana hotel“;
15:30 – 15:55 Taxi/ hotel „Astana hotel“ – věž „Kok-Tobe“;
16:00 – 17:00 Návštěva parku „Kok-Tobe“, televizní věže „Kok-Tobe“;

17:00 – 18:00 Večeře v restauraci „Abay“ s výhledem na město;
18:00 – 18:15 Cesta zpět lanovkou/ stanice „Kok-Tobe“ – stanice „Kazachstán“;
18:20 – 18:55 Bus č.29 / zastávka „třída Al-Farabi“ – zastávka „Ulice Gogolova“;
19:00 – 21:30 Návštěva parku „28 gardistů-panfilovců“, chrámu Nanebevstoupení Páně,
památník „Nezávislost Kazachstánu“;
21:30 – 21:45 Taxi/ park „28 gardistů-panfilovců“ – hotel „Astana hotel“;

10.07

07:00 – 08:00 Snídaně v hotelu;
08:00 – 08:36 Taxi/ hotel „Astana hotel“ – stadion „Medeu“;
08:40 – 11:40 Návštěva stadionu „Medeu“, návštěva schodů zdraví „856 stupínků“;
11:40 – 12:10 Cesta lanovkou/ stanice „Medeu“ – stanice „Shymbulak“;
12:20 – 12:40 Návštěva nejvyššího bodu letoviska „Talgarský průsmyk“;
12:50 – 13:20 Cesta zpátky lanovkou / stanice „Shymbulak“ – stanice „Medeu“;
13:25 – 16:30 Taxi/ stanice „Medeu“ – Jezero Issyk, s přestávkou na oběd na pstruhové farmě;
16:30 – 17:30 Návštěva rezervního muzea „Issyk“ a historické hodnoty „Altyn Adam“;
17:30 – 18:38 Taxi/ muzeum „Altyn adam“ - vodopád „Turgen“;
18:40 – 20:00 Procházka k vodopádu;
20:00 – 21:54 Taxi/ vodopád „Turgen“ – café „Vostochnii kvartal“;
21:55 – 22:30 Večeře v café „Vostochnii kvartal“;
22:35 – 22:45 Procházka do hotelu;

11.07

07:00 – 08:00 Snídaně v hotelu;
08:00 – 08:40 Procházka do „City center“ a nákup potravin pro výlet;
08:40 – 11:10 Cesta mikrobusem/ obchodní centrum „City center“ – kaňon Čaryn;
11:15 – 14:30 Turistika kaňon Čaryn, piknik – oběd (3);
14:30 – 14:50 Procházka do Valley of castles;
14:50 – 15:50 Návštěva Valley of castles Charynský kaňon;
15:50 - 16:50 Projížďka na koni/ Valley of castles Charynský kaňon – Lázně „Saky“;
17:00 – 19:00 Návštěva lázní „Saky“, večeře;
19:10 – 22:10 Taxi/ Lázně „Saky“ – hotel „Astana hotel“;

12.07

09:00 – 10:00 Snídaně v hotelu;

10:05 – 12:35 Taxi/ hotel „Astana hotel“ s přestávkou na turistická lokalita “Ledové věže” a Vodopád „dívčích vlasů“ - vysokohorská nádrž „Velké Almatyjské jezero“;
12:40 – 15:50 Návštěva vysokohorské vodní nádrže „Velké Almatyjské jezero“;
16:00 – 17:06 Taxi/ vysokohorská nádrž „Velké Almatyjské jezero“ – restaurace „Boursak City“;
17:10 – 18:20 Oběd v restauraci „Boursak City“;
18:30 – 18:40 Procházka do hotelu „Astana hotel“;
18:40 – 20:00 Volný čas;

13.07

07:30 – 08:30 Snídaně v hotelu, check out z hotelu „Astana hotel“;
09:00 – 09:40 Taxi/ hotel „Astana hotel“ – Letiště Almaty;
11:05 Odlet z Almaty;
12:35 Přílet v Turkestan;
12:45 – 13:10 Taxi/ Letiště Turkestan – hostel „Caravan“;
13:15 – 13:25 Check in v hostelu „Caravan“;
13:30 – 13:40 Procházka do restaurace „Sandyq Restaurant“;
13:45 – 14:45 Oběd v restauraci „Sandyq Restaurant“;
14:50 – 14:57 Taxi/ restaurace „Sandyq Restaurant“ - Mauzoleum Chodži Ahmeda Jásavího;
15:00 – 16:00 Návštěva mauzolea Chodži Ahmeda Jásavího;
16:05 – 18:00 Návštěva „Turkistan City Fortress“ a Mauzoleum „Rabia Sultan Begum“;
18:05 – 18:20 Taxi/ Mauzoleum „Rabia Sultan Begum“ - Turistický komplex „Keruen Sarai“;
18:20 – 21:20 Návštěva Turistického komplexu „Keruen Sarai“, prohlídka amfiteátru, jízda gondolou, večere;
21:25 – 21:45 Taxi/ Turistický komplex „Keruen Sarai“ - hostel „Caravan“;
21:55 – 22:00 Check out z hostelu „Caravan“;
22:05 – 22:35 Taxi/ hostel „Caravan“ – Letiště «Hazret Sultan»

14.07

00:25 Odlet z Turkestanu;
02:05 Přílet do Astanu;
02:15 – 02:55 Taxi/ Letiště „Nursultana Nazarbajeva“ – hotel „ArtAstana“;
03:00 – 03:10 Check in v hotelu „ArtAstana“;
09:00 – 10:00 Snídaně v hotelu;

10:05 – 10:30 Taxi/ hotel „ArtAstana“ – nádraží „Hlavní nádraží-Nurly Žol“;
10:40 – 14:40 Cesta vlakem 623T „stanice „Hlavní nádraží-Nurly Žol“ – stanice „Lázně Borovoe“;
14:45 – 18:55 Exkurze/ „Kouzelný svět v Borovoe“, včetně obědu;
19:00 – 23:00 Cesta vlakem 047C/ stanice „Lázně Borovoe“ – stanice „Hlavní nádraží Nurly Žol“, večere v jídelním voze;
23:00 – 23:25 Taxi/ nádraží „Hlavní nádraží-Nurly Žol“ - hotel „ArtAstana“;

15.07

09:00 – 10:00 Snídaně v hotelu, check out z hotelu;
10:00 – 10:25 Bus č.70 zastávka „Minimarket Azamat“ – zastávka „Saltanat Sarajy“
10:30 – 13:30 Návštěva zábavního parku „Ailand“: oceanárium, džungle, exoterium;
13:35 – 13:55 Procházka do restaurace „Ma Famille“;
14:00 – 15:00 Oběd v restauraci „Ma Famille“;
15:05 – 15:20 Bus č.37 zastávka „KazMunaiGaz“ – zastávka „Ledový palác Alau“;
15:25 – 16:35 Nakupování suvenýrů v obchodě „Qazaq republic“;
16:35 – 16:43 Procházka do Botanické zahrady;
17:00 – 18:30 Exkurze „skleník botanické zahrady“;
18:40 – 19:30 Večere v restauraci „Boom Boom Room“;
19:30 – 19:36 Taxi/ restaurace „Boom Boom Room“ - muzeum koule „Nur-Alem expo“;
19:39 – 21:00 Návštěva muzea „Nur-Alem expo“;
21:05 – 21:45 Procházka v areálu Expo;
22:50 – 23:55 Odpočinek v restauraci „Line Brew Expo“;

16.07

00:07 – 00:47 Bus č.12 zastávka „Expo Town“ – zastávka „Letiště Nursultana Nazarbajeva“;
03:20 Odlet z Nur-Sultan (GMT + 4);
05:55 – 12:10 Přestávka v Istanbulu (GMT + 2);
12:45 Přílet do Prahy (GMT + 1);

Trasa je zpočátku vedena spíše po silničních trasách, a to kvůli obtížné infrastruktuře na východě Kazachstánu. Aby turisté mohli zachytit přírodu této oblasti země, byla trasa rozdělena na různé zastávky s méně známými ekoturistickými lokalitami. Turisté navštívili 11 přírodních zajímavostí, 2 pláže a 7 muzeí – mauzoleí. Ubytování bylo nejen ve výhodných lokalitách, ale také v místech s optimálním poměrem komfortu, kvality a ceny.

Na východě byly z důvodu hospodárnosti a praktičnosti zvoleny specializované mikrobusy, zatímco na jihu a severu byly využity nízkonákladové letecké linky a taxíky, jejichž výhodou je úspora času a peněz turistů.

V lokalitách Katon-Karagaj a Borovoje byly vzhledem k rozloze parků využity exkurze s cílem seznámit turisty s přírodním bohatstvím a rozmanitostí Kazachstánu co nejlevněji a v omezeném čase.

6.3 Kalkulace výletu do Kazachstánu podle naplánované trasy

Tabulka 6 Kalkulace výletu do Kazachstán

<i>Doprava</i>				
<i>Druh dopravy</i>	<i>Den zajejdu</i>	<i>Úsek</i>	<i>Cena za osobu</i>	<i>Cena za pár</i>
Letenky	1,14	Praha-Astana; Astana -Praha	9 000 Kč	18 000 Kč
Taxi	2	Hotel „The Square“ - Bajterek	30 Kč	60 Kč
Autobus č.40	2	zastávka „Bajterek“ – zastávka „Šabyt“	9 Kč	18 Kč
Taxi	2	Národní muzeum – restaurce „Trendy bar“	25 Kč	50 Kč
Letenka	3	Astana - Öskemen	850 Kč	1 700 Kč
Taxi	3	Hotel „The square“ – Letiště Nursultana Nazarbajeva	40 Kč	80 Kč
Auto	3	Letiště Öskemen – muzeum „Akbaur“	125 Kč	250 Kč
Auto	3	muzeum „Akbaur“ – nádrž Buchtarma, hotel „Mimoza“	125 Kč	250 Kč
Auto	4	hotel „Mimoza“ – vesnice Katon-Karagai hotel „Atameken“	200 Kč	400 Kč
Auto	5	hostel „Mimoza“ - kaňonu „Kiin-Kerish“	250 Kč	500 Kč
Trajekt	5	přes Zajsanské jezero	100 Kč	200 Kč
Mikrobus	5	Zajsanské jezero – město Ajagoz, hotel „Tamaša“	171,5 Kč	343 Kč
Mikrobus	6	hotel „Tamaša“ - Mauzoleum „Kozy Korpesh Bayan Sulu“	86,5 Kč	173 Kč
Mikrobus	6	Mauzoleum Kozy „Koresch Bayan Sulu“ – Jezero Balchaš	88 Kč	166 Kč
Mikrobus	6	Jezero Balchaš – město Taldykorgan	88 Kč	166 Kč
Auto	7	kavárna „Coffee Corner“ - kaňon Tamgaly Tas	528 Kč	1056 Kč
Mikrobus	7	kaňon Tamgaly Tas – město Almaty	43 Kč	86 Kč
Taxi	7	hotel „Astana hotel“ – věž „Kok-Tobe“	81,5 Kč	163 Kč
Lanovka	7	stanice „Kok-Tobe“ – stanice „Kazachstán“	17,5 Kč	35 Kč

Bus č.29	7	zastávka „třída Al-Farabi“ – zastávka „Ulice Gogolova“	8 Kč	16 Kč
Taxi	7	park „28 gardistů-panfilovců“ – hotel „Astana hotel“	31 Kč	62 Kč
Taxi	8	hotel „Astana hotel“ – stadion „Medeu“	93,5 Kč	147 Kč
Lanovka	8	stanice „Medeu“ – stanice „Shymbulak“	89,5 Kč	179 Kč
Lanovka	8	stanice „Shymbulak“ – stanice „Medeu“	89,5 Kč	179 Kč
Taxi	8	stanice „Medeu“ – Jezero Issyk	271,5 Kč	543 Kč
Taxi	8	muzeum „Altyn adam“ - vodopád „Turgen“	136 Kč	272 Kč
Taxi	8	vodopád „Turgen“ – hotel „Astana hotel“	24 Kč	48 Kč
Mikrobus	9	obchodní centrum „City center“ – kaňon Čaryn	75 Kč	150 Kč
Koňská procházka	9	Valley of castles Charynský kaňon – Lázně „Saky“	77 Kč	154 Kč
Taxi	9	Lázně „Saky“ – hotel „Astana hotel“	160,5 Kč	321 Kč
Taxi	10	hotel „Astana hotel“ - vysokohorská nádrž „Velké Almatyjské jezero“	128,5 Kč	257 Kč
Taxi	10	vysokohorská nádrž „Velké Almatyjské jezero“ – restaurace „Boursak City“	169 Kč	338 Kč
Taxi	11	hotel „Astana hotel“ – Letiště Almaty	50,5 Kč	101 Kč
Letenka	11	Almaty – Turkestan	225 Kč	450 Kč
Taxi	11	Letiště Turkestan – hostel „Caravan“	105,5 Kč	211 Kč
Taxi	11	restaurace „Sandyq Restaurant“ - Mauzoleum Chodži Ahmeda Jásavího	9,5 Kč	19 Kč
Taxi	11	Mauzoleum „Rabia Sultan Begum“ - Turistický komplex „Keruen Sarai“	13 Kč	26 Kč
Taxi	11	Turistický komplex „Keruen Sarai“ - hostel „Caravan“	10 Kč	20 Kč
Taxi	11	hostel „Caravan“ - Letiště „Hazret Sultan“	64,5 Kč	129 Kč
Letenka	12	Turkestan – Astana	359,5 Kč	718 Kč
Taxi	12	Letiště „Nursultana Nazarbajeva“ – hotel „ArtAstana“	46 Kč	92 Kč
Taxi	12	Hotel „ArtAstana“ – Nádraží „Nurly Žol“	36,5 Kč	73 Kč
Vlak 623T/ Vlak 047C	12	Astana – Lázně Borovoje (zpátečná jízdenka)	260 Kč	520 Kč
Taxi	12	Nádraží „Nurly Žol“ – hotel „ArtAstana“	36,5 Kč	73 Kč
Bus č.70	13	zastávka „minimarket Azamat“ – zastávka „Salatnat Sarajy“	9 Kč	18 Kč
Bus č.37	13	Zastávka „KazMunaiGaz“ – zastávka „Ledový palác Alau“	9 Kč	18 Kč
Taxi	13	Restaurace „Boom Boom Room“ – muzeum koule „Nur - Alem expo“	22 Kč	44 Kč

Bus č.12	14	Zastávka „Expo Town“ – zastávka „Letiště Nursultana Nazarbajeva“	9 Kč	18 Kč
		Celkem za dopravu	14 134,5 Kč	28 269 Kč
Ubytování				
<i>Název ubytovacího zařízení</i>	<i>Den výletu</i>	<i>Typ pokoje</i>	<i>Cena za osobu</i>	<i>Cena za pár</i>
Hotel „The Square“	1–2	1x dvoulůžkový pokoj Standart (Snídaně v ceně)	545 Kč	1 090 Kč
Hotel „Mimoza“	3-4	1x dvoulůžkový pokoj typu Ekonom (Snídaně v ceně)	300 Kč	600 Kč
Hostel „Atameken“	4-5	2x samostatná postel v 6 lůžkovém společném pokoji (Snídaně v ceně)	305 Kč	610 Kč
Hotel „Tamaša“	5-6	1x dvoulůžkový pokoj Ekonom (Snídaně v ceně)	225 Kč	450 Kč
Apartmán v Taldykorganu	6-7	dvoupokojový byt	250 Kč	500 Kč
Hotel „Astana hotel“	7-11	1x dvoulůžkový pokoj Standard (Snídaně v ceně)	745 Kč	1 490 Kč
Hostel „Caravan“	11	2x samostatná postel v 6 lůžkovém společném pokoji	350 Kč	700 Kč
Hotel „ArtAstana“	12-13	1x dvoulůžkový pokoj Standard (Snídaně v ceně)	860 Kč	1 720 Kč
		Celkem za ubytování	3 580 Kč	7 160 Kč

<i>Stravování</i>				
<i>Název stravovacího zařízení</i>	<i>Den výletu</i>	<i>Druh stravování</i>	<i>Cena za osobu</i>	<i>Cena za pár</i>
restaurace „Rabiya“	2	Oběd	175 Kč	350 Kč
restaurace „Trendy bar“	2	Večeře	185 Kč	370 Kč
Restaurace v hotelu „Mimoza“	3	Večere	200 Kč	400 Kč
Oběd v hostelu „Atameken“	4	Oběd	80 Kč	180 Kč
Večeře v hostelu „Atameken“	4	Večeře	80 Kč	180 Kč
Piknik 1-3	5,6,9	Oběd	300 Kč	600 Kč
Restaurace v hotelu „Tamaša“	5	Večeře	75 Kč	150 Kč
Restaurace „Hessen pub“	6	Večeře	175 Kč	350 Kč
Kavárna „Coffee Corner“	7	Snídaně	75 Kč	150 Kč
Pstruhová farma	8	Oběd	115 Kč	230 Kč
Café „Vostochnii kvartal“	8	Večeře	250 Kč	500 Kč
Lázně „Saky“,	9	Večeře	150 Kč	300 Kč
Restaurace „Boursak City“	10	Oběd	130 Kč	260 Kč
Restaurace „Sandyq Restaurant“	11	Oběd	160 Kč	320 Kč
Turistický komplex „Keruen Sarai“	11	Večeře	165 Kč	330 Kč
Jídelní vůz	12	Večeře	110 Kč	220 Kč
Restaurace „Ma Famille“	13	Oběd	130 Kč	260 Kč
Restaurace „Boom Boom Room“	13	Večeře	170 Kč	340 Kč
Restaurace „Line Brew Expo“	13	Večeře	100 Kč	200 Kč
Celkem za stravování			2 845 Kč	5 690 Kč

Vstupné				
<i>Název atrakce</i>	<i>Den výletu</i>	<i>Město návštěvy</i>	<i>Cena za osobu</i>	<i>Cena za pár</i>
Monument Bayterek	2	Astana	35 Kč	70 Kč
Palác Nezávislosti	2	Astana	20 Kč	40 Kč
Národní muzeum Republiky Kazachstán	2	Astana	85 Kč	170 Kč
Chrám Nanebevstoupení Páně	7	Almaty	10 Kč	20 Kč
Stadion „Medeu“	8	Almaty	150 Kč	300 Kč
Muzeum „Issyk“	8	Almaty	10 Kč	20 Kč
Kaňon Čaryn	9	Almatinská oblast	25 Kč	50 Kč
Lázně „Saky“	9	Almatinská oblast	469 Kč	938 Kč
Vysokohorská nádrž „Velké Almatyjské jezero“	10	Almatinská oblast	15 Kč	30 Kč
Mauzoleum Chodži Ahmeda Jásavího	11	Turkestan	10 Kč	20 Kč
Turistický komplex „Keruen Sarai“	11	Turkestan	300 Kč	600 Kč
Zábavní park „Ailand“	13	Astana	380 Kč	760 Kč
Muzeum „Nur – Alem Expo“	13	Astana	75 Kč	150 Kč
		Celkem za vstupné	1 584 Kč	3 168 Kč

Ostatní náklady		
<i>Druh nákladu</i>	<i>Cena za osobu</i>	<i>Cena za pár</i>
cestovní pojištění	1 452 Kč	2 904 Kč
Exkurze muzeum „Akbaur“	20 Kč	40 Kč
Exkurze v přírodní rezervaci Katon-Karagai	400 Kč	800 Kč
Exkurze „Kouzelný svět v Borovoje“	200 Kč	400 Kč
Exkurze „Skleník botanické zahrady“	150 Kč	300 Kč
Celkem za ostatní náklady	2 222Kč	4 444Kč
Celkem za výlet	24 365,5 Kč	48 731 Kč

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

V tabulce č.6 byla provedena kalkulace výletu. Během těchto 14 dnů se uskutečnilo 47 přeprav, z toho 4 letadly (5 letů) a 1 vlakem (2 cesty). 13 noclehů, turisté byli ubytováni v 8 různých ubytovacích zařízeních. Pokud jde o turistické lokality, bylo navštíveno 40 různých turistických destinací, z toho 4 exkurze.

Pomocí světoznámé a důvěryhodné stránky Booking.com byly vyhledávány hotely, hostely a apartmány. Výběr turistických ubytovacích zařízení závisel především na poloze a na tom, zda byla v ceně ubytování zahrnuta snídaně.

Co se týče stravovacích zařízení i turistických lokalit, výběr byl proveden na základě turistických recenzí na webu Tripadvisor.com a map Google, tipů občanů Kazašské republiky a také na základě vlastních zkušeností. Ke studiu cen vstupenek byly použity webové stránky 2gis.kz a oficiální stránky atrakcí.

Pokud se zaměříme na stravování turistů, většina snídaní během zájezdu byla zahrnuta v ceně ubytování, zatímco obědy a večeře byly plnohodnotné jídlo: hlavní chod a nápoj.

Ceny za mikrobuses byly vypočítány pomocí aplikací „Indriver“ a „Yandex.Taxi“. Druhá jmenovaná aplikace „Uber taxi“ byla používána pro výpočet ceny taxi. Cena autobusové jízdenky byla vypočtena na oficiálních internetových stránkách online.zakon.kz. Ostatní druhy dopravy (vlak, letadlo) byly vypočteny v aplikaci kazašské banky "Kaspi", "aviasales" a pro účely lepšího výběru byla použita také kazašská stránka vyhledávání jízdenek tickets.kz.

Celkové náklady na zájezd činily 24 365,5 Kč pro jednu dospělou osobu a 48 731 Kč pro dvě dospělé osoby. Z uvedených tabulek byla nejdražší tabulka dopravy, která činila 14 134,5 Kč, z toho nejdražší dopravou byl samotný let z Prahy do Astany a zpět s částkou 9 000 Kč na osobu. Další nejdražší v pořadí bylo ubytování - 3 580 Kč. Stravování turistů na třetím místě stálo 2 845 Kč. Pojištění a výlety stály 2 222 Kč a vstupné do atrakcí a parků v zemi 1 584 Kč.

7 Závěr

Cestovní ruch je v dnešní době velmi populárním druhem odpočinku, a to zejména díky rozvoji dopravy a dostupnosti nových destinací. Právě Republika Kazachstán je jednou z destinací, které se stávají více populární než dříve. Problém byl však jistě zásah pandemie, který rozvoj zastavil. Pro Republiku Kazachstán je nyní nejdůležitější, aby se co nejdříve vzpamatovala z pandemie a dokázala přilákat turisty na své krásy.

Z velmi pestré historie zůstaly na území mnohé památky, které jsou jistě atraktivní pro návštěvníky. Jsou zde památky dávné i moderní historie. Postupně se rozvíjí i města, která

jsou pro turisty více atraktivní. Nelze opomenout ani přírodní památky, které dávají základ i pro turisty dychtící po poznání přírodních krás.

Prozatím převažuje počet výjezdů kazachstánských obyvatel nad příjezdy turistů na území Kazachstánu. Výjezdní cestovní ruch však jistě není negativním ukazatelem, ukazuje, že kazachstánští obyvatelé si mohou dovolit cestovat. Tím pádem získávají nové poznatky a mohou je pak aplikovat i na domácím území.

Velkou překážkou pro turistiku v Kazachstánu je nedostatečná infrastruktura. V první řadě je to jistě špatná dopravní síť. Železniční osobní doprava je na velmi špatné úrovni. Vlaky rozhodně nepatří mezi nejoblíbenější způsob dopravy, a to i přes poměrně kvalitní síť železnic. Autobusová doprava je na lepší úrovni, ale zase není síť tak rozlehlá. Dálnice v zemi nejsou prozatím velmi časté, silnice jsou spíše třetí třídy. Říční doprava nefunguje vůbec. V posledních letech však došlo k investicím do letecké dopravy, ale postupně dochází k novým investicím i do železnic a silnic.

Stále je však na velmi nízké úrovni infrastruktura v oblasti ubytování. Není dostatek hotelů a rozhodně nejsou nabízena místa k přespaní v blízkosti všech atraktivit, které by turisté rádi navštívili. Problémem je poté i jazyková bariéra mimo města, kde se rovněž nachází spousta krás a atrakcí. Stravování je v lepší situaci, avšak stále zde převažuje místní kuchyně.

Postupně však dochází k novým investicím ze zahraničí. Ty však převažují do oblasti zemědělství, dopravy a energetiky, avšak jakékoli investice podporují i infrastrukturu turistickou, jelikož bude potřeba se postarat o zaměstnance ze zahraničí. Vždy při založení nových podniků je potřeba poskytnout alespoň dočasně vedoucí pracovníky ze zahraničí. Také jistě bude potřeba postarat se o zahraniční partnery, kteří zajisté budou chtít navštívit místa, do kterých investují.

Cílem této práce bylo ale navrhnout cestu s cílem poznání komplexně celé země. Za nejlepší čas pro cestování bylo zvoleno období léta, kdy není příliš teplo ani příliš zima. Cesta je poměrně náročná, proto je doporučena pro lidi mezi 20-45 roky. Je náročná, co se týče cestování i množství míst, které budou navštíveny.

Během pobytu bylo vystřídáno 8 různých ubytování. Na seznamu byly hotely, hostely i apartmány. Byly využity všechny možné způsoby dopravy, včetně pronájmu automobilu. Bylo naplánováno i stravování, a to v blízkosti navštívených atrakcí, aby se co nejméně plýtvalo časem.

V závěru byl navržen nejen časový harmonogram, ale především propočítány náklady. Nejdražší byla doprava, přičemž nejvíce stály letenky z Prahy do Kazachstánu. Ubytování a stravování byly v porovnání s cenami jiných oblíbených destinací neporovnatelně

nízké. Návštěvy památek v Kazachstánu vyšly v porovnání s populárními atrakcemi v jiných zemích na velmi zanedbatelnou částku.

Celkově by tedy jistě měl Kazachstán co nejdříve vylepšit svoji infrastrukturu, aby se stal dostupnější pro turisty. Poté může i nacenit všechny služby výše a profitovat tak i z toho sektoru hospodářství. Základ pro turistiku, tedy památky, má jistě nedocenitelný a dá se očekávat, že mnoho turistů tyto krásy velmi rádo navštíví.

8 Seznam použitých zdrojů

Elektronické zdroje:

Air Astana. *Годовой отчет 2021*. [online]. 2022 [cit. 2023-01-27]. Dostupné z: https://airastana.com/Portals/2/About-Us/Corporate-Governance/Annual-Reports/Air%20Astana%20AR21_RUS_WEB.PDF?ver=2022-12-01-084909-247

AXA. *Cestovní pojištění*. [online]. 2023 [cit.2023-02-27]. Dostupné z: https://www.axa-assistance.cz/cestovni-pojisteni/?externalpartner=03001037&gclid=CjwKCAiAxvGfBhB-EiwAMPakqjz3s0w_tlj0ycGGnqzQBDzbeV96t4YOik4BQjOa2rYN1xB0wt6x6BoCwI4QAvD_BwE

CAREC. *ОЦЕНКА ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО СЕКТОРА ДЛЯ КАЗАХСТАНА*. [online]. 2021 [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: https://www.carecprogram.org/uploads/CAREC-RSA-RU-KAZ-FA_1JUL2021.pdf

Kazachstan. *OECD* [online]. [cit. 2022-03-02]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/countries/kazakhstan/>

Kazlogistics. *Основные показатели работы транспорта по видам экономической деятельности*. [online]. 2021 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: https://kazlogistics.kz/storage/corfond/1kv_ANIP.pdf

KAZSTAT: Bureau of National statistics. *Воздушный транспорт*. [online]. [cit. 2023-02-17] Dostupné z: <https://stat.gov.kz/api/getFile/?docId=ESTAT133147>

KAZSTAT: Bureau of National statistics. *Железнодорожный транспорт*. [online]. [cit. 2023-02-17] Dostupné z: <https://stat.gov.kz/api/getFile/?docId=ESTAT098600>

KAZSTAT: Bureau of National statistics. *Заполняемость гостиниц (процент)*. [online]. [cit. 2023-02-18] Dostupné z: <https://stat.gov.kz/kazstatistic/search>

KAZSTAT: Bureau of National statistics. *Количество мест размещения*. <https://stat.gov.kz/official/industry/11/kazstatistic/6>

KAZSTAT: Bureau of National statistics. Количество обслуженных посетителей в местах размещения. [online]. [cit. 2023-02-18] Dostupné z: <https://stat.gov.kz/kazstatistic/search>

Mgr. Heda Hladíková Mgr. et Ing. Eva Trojovská. Úvod do ekonomie. *Trh výrobních faktorů*. [online]. 2014 [cit.2022-11-12]. Dostupné z:<https://www.uhk.cz/file/edee/filozoficka-fakulta/studium/hladikova - uvod do ekonomie.pdf>

MINISTERSTVA PRŮMYSLU A ROZVOJE INFRASTRUKTURY REPUBLIKY KAZACHSTÁN. [online]. [cit. 2023-02-08] Dostupné z: <https://www.gov.kz/memleket/entities/miid/documents/1?lang=en>

MINISTERSTVA PRŮMYSLU A ROZVOJE INFRASTRUKTURY REPUBLIKY KAZACHSTÁN. Výbor pro civilní letectví. [online]. [cit. 2023-01-19] Dostupné z: <https://www.gov.kz/memleket/entities/aviation?lang=ru>

OECD Tourism Trends and Policies 2020. Kazakhstan. [online]. [cit. 2022-12-27] Dostupné z: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/156f500e-en/index.html?itemId=/content/component/156f500e-en#section-d1e124269>

OECD. Eurasia Reforming Kazakhstan Progress Challenges Opport (Russian version). [online]. [cit. 2022-12-27] Dostupné z: <https://www.oecd.org/eurasia/countries/Eurasia-Reforming-Kazakhstan-Progress-Challenges-Opport.pdf>

Recent developments. *Kazakhstan* [online]. 2022 [cit.2023-01-10]. Dostupné z: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/0995338510122241666/pdf/IDU0636d5f030438504814080fb0eb65b7e43da5.pdf>

Ruský jazyk pro průvodce v cestovním ruchu. *Туристская индустрия*. [online]. 2007 [cit. 2023-01-18]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/3380bf18-3761-4ab2-957c-e5090629bd11/GetFile15>

TALGO. Talgo, Leading Manufacturer in Central Asia. [online]. [cit. 2021-03-18] Dostupné z: <https://www.talgo.com/wide-bodyshell-cars>

UNWTO. Compendium of Tourism Statistics, Data 2015 – 2019. [online]. [cit. 2021-02-10]
Dostupné z: <https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284422487>

World Travel & Tourism Council: Travel & Tourism Economic Impact Global Trends 2022.
Global overview. [online]. 2022 [cit. 2023-02-01]. Dostupné z:
<https://wttc.org/Portals/0/Documents/Reports/2022/EIR2022-Global%20Trends.pdf>

Глобальная оценка национальной статистической системы Республики Казахстан.
Макроэкономическая статистика. [online]. 2020 [cit. 2023-01-07]. Dostupné z:
https://unece.org/DAM/stats/documents/technical_coop/GA_Kazakhstan_Final_Report_RU.pdf

КАЗИНФОРМ. *Открыть факультеты туризма по всему Казахстану предложил Касым-Жомарт Токаев.* [online]. 2022 [cit. 2023-01-15]. Dostupné z:
<https://tourkaz.kz/pages/274#>

Капитал. *Пассажиропоток аэропортов Казахстана вырос на 79,6%.* [online]. 2021 [cit. 2023-01-02]. Dostupné z: <https://kapital.kz/amp/business/97860/passazhiropotok-aeroportov-kazakhstana-vyros-na-79-6.html>

Комплексный страновой обзор Казахстана. *Значительное повышение уровня благосостояния в Казахстане с 2000 года.* [online]. 2020 [cit. 2023-01-28]. Dostupné z:
https://www.oecd.org/dev/MDCR_Phase-I_Brochure_RUS_web.pdf

Министерство юстиции РК. *Státní program rozvoje turistického průmyslu Republiky Kazachstán na období 2019-2025.* [online]. 2019 [cit. 2023-01-03]. Dostupné z:
<https://adilet.zan.kz/rus/docs/P1900000360>

Население Казахстана. *Счетчик населения Казахстана.* [online]. 2023 [cit. 2023-02-28].
Dostupné z: <https://countrymeters.info/ru/Kazakhstan>

ОРГАНИЗАЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ТУРИСТСКОЙ ФИРМЫ. *Туристская индустрия и туристская деятельность.* [online]. 2013 [cit. 2023-01-09]. Dostupné z:
<https://core.ac.uk/download/197368259.pdf>

Организация Объединенных Наций. *Международные рекомендации по статистике туризма, 2008 год Руководство по составлению статистики*. [online]. 2021 [cit. 2023-01-05]. Dostupné

z: [https://mdgs.un.org/unsd/tradeserv/tourism/IRTS%202008%20Compilation%20Guide%20\(R\).pdf](https://mdgs.un.org/unsd/tradeserv/tourism/IRTS%202008%20Compilation%20Guide%20(R).pdf)

Официальный информационный ресурс Премьер-Министра Республики Казахстан. *Государственная программа развития туристской отрасли РК на 2019-2025 годы*. [online]. 2019 [cit.2023-01-02]. Dostupné z:

<https://primeminister.kz/ru/gosprogrammy/gosudarstvennaya-programma-razvitiya-turistskoy-otrasli-rk-na-2019-2025-gody-9113437>

Финансовая отчетность. *Казахстан Темир Жолы*. [online]. 2022 [cit.2023-02-15]. Dostupné z: <https://railways.kz>

Tištěné zdroje:

Drobná D. *Cestovní ruch*. Praha: Fortuna, 2004, ISBN 8071689017.

Kotíková H. *CESTOVNÍ RUCH* / H. Kotíková, A. Holešinská. Olomouc: Univerzity Palackého, 2017. 157 s. ISBN 978-80-244-5188-6

KUTTYKADAM, Seidachmet. *Казахская драма на сцене и за кулисами. История современного Казахстана, (Kazašské drama na jevišti i v zákulisí. Dějiny moderního Kazachstánu)*. 2 vyd. Almaty: Mektep, 2010, 635 s. ISBN: 978-601-80660-3-0.

NAZARBAEV, Nursultan. *Эра независимости, (Éra nezávislosti)*. Astana: Presidentlibrary, 2018, 508 s. ISBN 978-601-06-4712-1

NURYMZHAN, M. *Народ Казахстана, (Obyvatelé Kazachstánu)*. Almaty: Kazakh encyclopedia, 2015. ISBN 978-60-174-7290-0.

Palatková Monika *Mezinárodní turismus*. Praha: Vědecká redakce nakladatelství Grada Publishing, 2014. 256 s. ISBN 978-80-247-4862-7

Pargač Jan *Střední Asie a Kazachstán: Historie, etnicita, jazyky*. Praha: Univerzita Karlova. Filozofická fakulta, BCS, 2009. 240 s. ISBN 970-80-904491-0-7

POMFRET, R. *Kazakhstan's 2030 Strategy: Goals, Instruments and Performance*. OSCE, 2013. 133-143 s.

SULTANOV, B. a kol., 2014. *Казахстанский путь — 2050. Книга 1. Экономика Казахстана в XXI веке, (Kazachstánská cesta - 2050. Kniha 1. Ekonomika Kazachstánu ve XXI. století)*. 1.vyd. Almaty: KISI. 244 s. ISBN 978-601-7242-92-3.

TIBERGHIEU, Guillaume. *Authenticity and Tourism in Kazakhstan: Neo-nomadic Culture in the Post-Soviet Era*. Auckland: Auckland University of Technology, 2014, 202-206 s.

Абусейтова Меруерт История Казахстана и Центральной Азии. Алматы: Вілім, 2001. 611 с. ISBN 9785766724438

Богданов Евгений Экономика отрасли туризм. Учебник. Москва: ИНФРА-М, 2021. 318 с. ISBN 978-5-16-014813-7

Кулманова Г.А Экологический туризм. Алматы: Нур-Принт», 2017. 450 с. ISBN 978-601-241-147-8

9 Seznam obrázků

Obrázek 1 Cestovní ruch jako systém (C. Kaspar, 1995)	15
Obrázek 2 Kazachstán: meziroční změna reálného HDP v % (2011-2021)	29
Obrázek 3 HDP Kazachstánu jako podíl na světovém HDP	29
Obrázek 4 Mapa místních a mezinárodních tras společnosti „Air Astana“	38
Obrázek 5 Železniční tratě procházející Kazachstánem	41
Obrázek 6 Zailijský Alatau	42
Obrázek 7 Jezero Kaindy	43
Obrázek 8 Kaňon Čaryn	43
Obrázek 9 Kosmodrom Bajkonur	44

10 Seznam tabulek

Tabulka 1 Počet výjezdových a příjezdových návštěvníků	32
Tabulka 2 Počet výjezdových návštěvníků podle účelu	32
Tabulka 3 Počet příjezdového návštěvníků podle účelu	33
Tabulka 4 Počet návštěvníků podle druhu cestovního ruchu (2020, v tis.)	34
Tabulka 5 Zisky společnosti „Air Astana“	37
Tabulka 6 Kalkulace výletu do Kazachstánu	55

11 Seznam grafů

Graf 1 Počet obyvatel k 1. listopadu 2022 (v tisících)	26
Graf 2 Růst obyvatelstva 1952-2022 v %	27
Graf 3 Podíl zemí na HDP Střední Asie (2021) v %	30
Graf 4 Počet návštěvníků podle příjezdového a výjezdového cestovního ruchu	34
Graf 5 Rozdělení příjezdových návštěvníků podle typu aktivity	35
Graf 6 Rozdělení příjezdových návštěvníků podle typu ubytování.....	36